

Kérlekintés!
Cikkeket csak akkor küldünk vissza, ha helyes melleszöveget. Készenléteket hat hét-nél tovább nem tartjuk.

Bevezető:
VII., Nefelejtsz
utca 41.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

**A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE.**

Cikkeket csak a szerző engedelmével, lapunk egyéb tartalmát A NŐ és a társadalom megismerés mellett szabad átvenni.

Kiadóhivatal:
Madányi út 22.
Telefon 80-78.

TARTALOM: B. S c h. R.: Nőmozgalom Balmazújvárosban. – F. G. Masaryk: Poligámia és monogámia. – Henriette Fürth: Az egyleti élet hatása a nőre. – Glosszák. – Demény Ottóné – Peisner Ella: Koedukáció és nemi felvilágosítás. – Eva Van Roy: A németországi magánalkalmazottak állami nyugdíjbiztosítása. – Klara Mauthner: Az anyai kötelesség. – Szemle. – A Feministák Egyesületének hivatalos közleményei. – Nőtisztviselők Országos egyesületének hivatalos közleményei. – Irodalom.

NŐMOZGALOM BALMAZ- ÚJVÁROSBAN.

Írta: B. SCH. R.

Ez nem tréfa. Nem olyan jelentőségű, mint a „mucsai feminizmus”. Nem is azt jelenti, hogy a balmazújvárosi honoratiorok feleségei vagy leányai felesküdtek a feminizmus zászlójára. Nagyon jelent. Olyant, amire Közép-Európában nincsen példa, csak fent az északi államokban és amarra Oroszországban.

Balmazújvárosban az Országos Földművespárt központjában van nőmozgalom, parasztasszonyoknak a legmodernebb értelemben vett, szervezett nőmozgalma. Van nőegyesület, amely 1908 április 8-án tartott alakuló gyűlésén kimondta, hogy „Balmazújvárosban A Nők is Szervezkedni óhajtanak, A Célből, hogy Gazdasági téren úgy mint Politikai téren Férjeik és fivéreik mellett küzgyenek Családjuk Boldogulásáért”.

Nem hiszem, hogy az itteni okos, egészséges, villogó fogú és ragyogó szemű nép ismerné a magyar nőmozgalom 1770-es évekbeli „feminista” irodalmát, mégis mintha a szervezkedési jegyzőkönyvből ugyanaz a nyugodt, megfontolt, okos szellem áradna, amely azokat az új kiadásban nemrégiben megjelent régi dokumentumokat* olyan zamatossá, üdévé teszi.

Az Országos Földművespárt, már régebben felszólította a Feministák Egyesületét, segítené a földműves asszonyok szervezésében. Az egyesület megbízottja első ízben áldozócsütrötökön járt Balmazújvárosban. Erre a napra az asszonyok nagy népgyűlést terveztek. De a 10 órára tervezett népgyűlés megtartását utolsó percben megtagadták olyan indoklással, amely valóban a legbékéltűzőbb kedélyeket is feltétlenül a lázadásig hevitheti.

„Miután a bejelentett népgyűlésen való megjelenésben betegségem miatt akadályozva vagyok s nem vagyok abban a helyzetben, hogy magamat helyettesíthessem, annál fogva a bejelentett népgyűlés megtartását tudomásul nem veszem, illetve annak megtartását nem engedélyezem.”

* A Magyar Nőmozgalom régi dokumentumai, Kunossy, Szilágyi és társa. Budapest. Ára 80 fillér.

Tehát a főszolgabíró betegsége az ürügy. De úgy látszik, tartanak tőle, hogy a nők nem respektálják a főszolgabíró úr betegségét, mert elrendelték, hogy a végzés a csendőr őrsparancsnokkal is közöltessék. „Utolsó fogtomra hagyta a végzést”, panaszolják haragosan, „mert tudta, hogy nem hagyjuk annyiban, ha idejében kapjuk az írást. Pedig régen beadtuk, folyton sürgettük, de hiába volt minden iparkodásunk”.

S még egy kísérletet tesznek az utolsó percben. De a főjegyző úr kijelenti, hogy „a férfiegyesület még hagyján, de hogy már a nőket is megvadítják, ettől féltetni kell a hazát!” Milyen veleérző tanulója Andrásynak ez a derék úr!

A „titkárné” azonban gyorsan tudja a módját. Pontosan elmondja az egyesületi rendeletek minden paragrafusát, amely igazolja, hogy a gyűlést az egylet udvarában minden bejelentés nélkül megtarthatjuk. Mire az egyesület tágas házába érünk és a barátságosan felszolgált kávéhoz ülünk, már annyi asszony, férfi, meg ficzánkoló gyerek van együtt, hogy akár rögtön megkezdhetnők a gyűlést, reggel 6 órakor.

A kávé felett sok-sok érdekes „szólásmód ejtődik ki”. Megtudom, hogy – tout comme chez nous – külön kell az asszonyokat szervezni, mert megszólják azokat a nőket, akik a férfiakkal vegyest vannak az egyletben.

Már 80 asszony tartozik a szervezethez, amelyet „hajadondalárda” is támogat a működésében. De azért együtt vannak a férfiakkal egy fedél alatt. Nevezetes ez a fedél: sok olyasmi történik benne, ami fejlődése folyamán megváltoztathatja ezt a mi szerencsétlen országunkat, amelyben a főszolgabíró betegsége közjogi tényező.

Itten komoly, nagy, öntudatos munka folyik – szomorúan kevés eredménnyel. Talán nagyon szelíden csinálják a dolgukat, talán túlságosan komoly, méltóság-teljes lépésben járnak: a határban mindjobban fogy a munkájuk; ami marad, mind rosszabbul fizet. Oláh, tót meg német munkásokat hoztak ide a bérlők. „De a pár-nát a magyarok feje alól rángatják ki adó fejében”, mondja keserűen egy özvegy asszony, akinek kereső fia a császár katonája.

Sok, sok keserves panaszt „közölnek”, csodálatosan erős érzéssel. Amit mondanak, nem együgyű siránkozás, hanem kemény megállapítások, amelyek mögött a jobb jövőre való törekedés szilárd elhatározása csendül.

Az asszonyok csodálatos kifejezési készséggel, tömör, világos mondatokban beszélnek, pazar ősi humorral vidítik egymást. Hatalmas agitáló erő, formában biztos adminisztratív képesség rejlik bennük. Nyugodt határozottsággal érvényesítik.

Nyomorúságosan szegények. De azért nem panaszkodnak nyafogva, nem érik be egy túlvilági jobb jövő reményével. Akarnak. És akarukat tetté váltják. A szervezkedés még az eddigi nyomorúságos kenyerüket is veszélyezteti. Az öntudatos paraszt nem kedves embere a munkaadónak, az orvos sem szívesen látja el betegeit, azokat a tanítókat pedig, akik megértik ezt a gazdag intelligenciájú népet, a papok kiüldözik. S mégis összetartanak.

Középeurópában nem tudunk rá példát, hogy a földműves népesség ilyen tisztában volna a nők egyenjogúsításának fontosságával, hogy pláne érdekében szervezkednének. A balmazújvárosi Földművelők Egyesületének Női Szabad Szervezete közvetlenül hasonlít azokra a finn és más északi államok női szervezeteire, amelyek ezen országok nőmozgalmát oly hatalmassá teszik.

A magyar társadalomnak pedig fontos tanulságot nyújt. Nálunk a „nem magyar elemek idegenszerű izgáskodásának” szeretik a nőmozgalmát mondani. Tessék kitalálni a hajdúmezei magyar parasztságot. A jog-egyenlőség, a szabadság megkívánása nem ösztönéből fakad-e?

Olyan beszédeket „szavalt” el öt-hat asszony azon a gyűlésen, melyet 600 résztvevő jelenlétében tartottunk a földművelők egyesületének portáján, hogy bármely „úri” gyűlésnek is díszére válhatott volna. Roppant érdekes, hogy legtöbbjük versbe szedi beszédjét. Leírják, betanulják aztán „elszavalják”. Kiki a magacsínálta verset.

Követeléseik zózanak, teljesen beleilleszkednek az általános nőmozgalmi követeléseinek keretébe. Íme néhány szemelvény beszédeikből, elszavalt verseikből:

Magyar Gáborné – Sós Mária így szóno-
kolt: Jogot a nőknek! – De sok férfiarcról azt olvasom le –
minek az nektek – még mindig megteszik a különbséget – a
nőknek tán csak a bajból adnak elégséget. De azért nőtest-
vérek ne hagyjuk magunkat – férjeink mellett foglaljuk
el állásunkat. De azért nőtestvérek – szokás szerint
szájfintorgatással meg ne ítéljetek, – ha azt mondom,
hogy jogokat követeljétek – mert ti a nyomort vélem
együtt még jobban éreztétek. Vagy talán szégyelletek, –
hogy szegénynek születtetek? Mert Isten a népet egy-
formán teremtette – és a földet fel is ékesítette – hogy
a népet rajta éltesse – de nem here módra élvezze – hanem
mint a kis méhecske – élelmét munkával keresse – Legyünk
azért mi is, mint a méh okosak – verjük a zsarnok-
kinkat. És mondjuk ki ezt az uraknak – nekünk mun-
kát, és munkánk után megélhetést adja-
nak – de minket baromnak ne tartsanak – azért kérjük
a jogunkat – hogy az özvegyek is neveljék és meg-
védjék árván hagyott gyermekét, győzzük le a közös ellen-
ségeinket.

Szeifert Péterné – Pokróc Julianna beszédéből: Örvendek hogy ilyen szép számmal
megjelentek, de másrészt fájdalmas mégis, hogy sok, de
nagyon sok társaink csak akkor lelkesednek az eszméért,
amikor a dobot hallják peregni, már pedig társaim nem
csak akkor kellene lelkesedni, hanem egyik napon úgy
mint a másikon. Ne engedjük tovább, a magunk
jogainkat ne bizzuk tovább az „okosokra.” Mert eddig azt
mondtuk, hogy majd elvégzik az okosok. Igen, elvégezték
ők a maguk könnyebbségére, de a tudatlant háttérbe
szorították, mert ezeknek talán nincsen annyi eszük, mint
nekik. Pedig dehogy nincs, csak hogy a tudomány elvont
rejtve vasketrebe és olyan nagy áron adták ki a köz-
népnek, hogy nem lehetett kicsikarni. Kérem az egész
népgyűlést ne falra hányt borsónak tekintsek elhangzott
szavainkat, hanem legjobb eszét szedje össze minden ép
ésszel bíró ember és ha elég erősek leszünk, akkor győzni
is fogunk.

Szabó Istvánné – Bak Julianna beszédéből:
A mi jót testvéreinkkel teszünk, azt saját magunk számára
is cselekedjük. A miképpen önfeláldozóan küzdve előkészít-
jük a jövő nemzedékek jólétét, szabadságát, úgy fogunk
magunk is boldogulni azok körében. Azt a földi menny-
országot, amit gyermekeink és késő utódaink számára
készítettünk, azt saját magunk számára is készítettük elő.
Csakis az a nép, amely ezt tudja, lesz elég erős, hogy
feláldozza akár életét is a szabadság isteni öntudatáért és
a jövő nemzedékek jólétéért. Csakis az ilyen nép fogja
kiküzdeni a szabad jövőt a szellem fegyverével.

Kell tehát nőtestvérek, hogy nekünk is jogunk és
házánk legyen. Mert mi munkásnők, mi neveljük keserve-
sen a katonákat. Mi fizetjük a nagy adót, mi dolgozunk
egész nyáron által, mégis nekünk nincs jogunk, sem
házánk. Nincs.

Czellár Sára beszédéből: Ó te örök Isten,
mindeneknek ura, ki nem vagy a földön senkinek zsar-
noka: amit megalkottál a népek számára, üzletnek
használják a lusták, a gyávák. Sok ezer éven át fáradság
gyermekeid, szolgává aljasult sok teremtményid, szellemi
nyomorék az egész nemzetid. Mert a tudás országát azok
élvezik, akik a népet semmibe sem nézik – övék a hatalom,
fény, pompa, dicsőség, a világalkotóké a nyomor, keserű-
ség. Ébredjen tudatra világ milliója, Te vagy a világnak
legfőbb alkotója. Ki előtted nem ezt, hanem mást tanít, az
téged egyedül hazugsággal ámit. Alkossunk egy hitet,
amely minket egyért, amely hirdeti Istennek törvényét.
Amit eddig hittünk, hazugság bálvány, amely az emberi.
séget döntötte romlásba.

Bordás Istvánné – R. Tót Sára: A nők
helyzete ma véghetetlen rossz a mai társadalomban, de
miért van ez, hisz a nő éppen olyan hasznos tagja a
társadalomnak, mint a férfi, hisz a kenyérkeresésben
ugyanazt a munkát végezzük, amit a férfi és a mellett
a háztartási kötelességet is végezni kell, a gyermekeket
neveljük.

Jogot a nőknek, de sok férfi arcáról azt olvasom le,
hogy minek az nektek nőtestvérek, kik most ide gyűltek,
szemhunyorogtatással meg ne ítéljetek, hanem vessétek a
szívetekbe ezen beszédeket. Mi nők szörnyűn le vagyunk
igázva a zsarnokok előtt, dolgozunk kora reggeltől késő

estig, véres verejtékkel öntözzük a rögöt, a melyből a búzakalász fakad. Ezáltal temérdek sok arany bekerül a dologtalanok, a herék pénzszekrényébe, akik a kisujjukat sem mozdítják meg érte. Mi munkásnők dolgozunk egy életen keresztül, mint az igavonó barom, s a jutalma érte inség, nyomor. De hát kell ennek lenni? Ez ellen küzdeni keli mindenkinek, aki szereti a családját és az embertársát s azoknak javát és a boldogságát óhajtja. Kíméletlenül kell küzdenünk, ha azt akarjuk, hogy ezt a mai csúnya rendszert rombadöntsük és helyette felépítsük azt a társadalmat, ami a jobb létünkre szolgáljon.”

Választójogot akarnak mindenk előtt. Tudják, hogy ez minden egyéb törekedésnek úttörő eszköze. Egyenlő bért egyenlő munkáért, a gyermekmunka eltüntetését és efélékéért küzdenek. S meggyözik a férfiakat is, meghódítják azokat is a magasabb igazság eszméjének. Itt már nem „az asszony verve jó” elve uralkodik, itt a nemek egymást becsülése, a közös boldogság útjainak együttes keresésében nyilvánul. A magyar nőmozgalomnak valóságos kincsébányája ez a friss női szervezkedési erő, amely nagyobb súlyt fog neki adni, mint akárhány cifra nevű dilettáns keztyűs közreműködése. A félig akaró, félig dolgozó munkaerőket is acélozni fogja az a tudat, hogy a magyar nép zöme, természetes intelligenciájának java is belefőnődött abba a hatalmas körbe, mely ma szervezett nőmozgalom alakjában átövezi az egész világot.

A feministák egyesületének kiküldötte újból gyakorlati leckét kapott a vidéki szervezkedést sújtó közigazgatási hatalmaskodásról; nemcsak a népgyűlés ok nélküli eltüntetésében, hanem egy másik kellemes incidensben is. Előadás előtt ugyanis néhány szabad órája lévén, a falu megtekintésére indult. Néhány asszony kísérte a sétájában, melyet a csendőrösvezető olyan gyanúsna talált, hogy igazolásra szólította és a község házára citálta. A csendőr a „szíves meghívást” az erélyes visszautasításra ugyan visszavonta, de a földművelők egylete elnökének kifejtette aggodalmas gyanúját, hogy „ez a kalapos nő anarchista lehet”. Azóta pedig még durvábban bánnak a kényük-kedvüknek kiszolgáltattot szervezett földmunkásnőkkel.

Megtörtént azóta pl., hogy egy munkásasszony a piacon arra bízott néhány munkásleányt, hogy ne menjenek 90 kr, napszámért dolgozni, hanem kérjenek 1 fírtot. Ezért a rettenetes bűnéért a csendőrség, – a mely Magyarországon úgy látszik azért nem akadályozhatja meg a rémesnél-rémesebb gyilkosságokat és fosztásokat, mert arra kell ügyelnie, hogy a nagybirtokosok és bérlőik egy hatossal többet ne fizessenek a 3-4 havi munkán egész évi keresetét szerző munkásnak, – közbevetette magát és megtorolta ezt az „izgatást”. Elítélték Gorgyán Andrását és Szilágyi Ferencét 10-10 napi elzárásra. és 40-40 korona pénzbírságra. Dobi Ferenc pedig, aki szintén ajánlotta, hogy jobb lesz egy forintot kérni napszámba, mint 90 krajcárral megelégedni, már le is ülte azóta a 18 napját.

Az elítélt asszonyok nyugodtan néznek a fogház elé.

„A gyermekeim elszántságát fogja növelni ez a gyalázatoság, mondja az egyik asszony”. Valamennyien megtanuljuk az ilyen leckéből, hogy az állam rendjünk változtatni kell. A kopók a kakastollas vadászok bennünk

teritenek le, míg az embervérrel táplálkozó fenevadak bántatlanul lakmároznak, toldja egy másik.

Muszkaországban sem dühönghet nagyobb szabadság mint ott, a hol a főszoigabírói betegség közjogi tényező, egy női kalap pedig anarchista bűnjel. Mindenesetre igazuk van azoknak a panaszkodóknak, a kik a „türelmes, derék magyar nép mesterséges lázításáról” beszélnek. Igaz. Itt lázítanak. De nem agitátorok, nem demagógok, hanem az állam hivatalos közegei, a közigazgatás pöffeszkedő, népüktől szellemben, érzésben egyaránt távolálló szervei lazítanak.

Balmazújváros földmíves asszonyainak szervezkedése és a feminista mozgalom osztályközi jellegének e szervezkedésben megnyilvánuló felismerése nagyjelentőségű a magyar nőmozgalomra nézve. Olyan izmosodását jelenti az amely eddigi jelentőségét hatványozza, követeléseinek súlyát öregbíti, de kötelességeinek körét is felelősségteljes munkát váró óriási területtel tágitja.

Egy pártpolitikai célra alkotott, minden gondolkodás nélkül átvett és használt szójárás „a proletárnőnek meg van a munkára való joga, van munkája” sötét cáfolatot talál a munkából – nota bene a kenyérkereseti munkából, hiszen ingyen munkára a polgári asszonynak is van joga – kirekesztett földmunkásasszonyok e seregében. A munka jogát megtagadják tőlük mert nő létükre szervezkedni mernek, mert Krisztusban az emberszerető embert tisztelik mert „adót fizetni, katonát nevelni” nekik is szabad, de munkát majd még csak ki kell maguknak erőszakolni.

És amint a földmunkás férfiak szervezkedésének központja Balmazújváros, ahol Pokrócz Ferenc, Tar Sándor és elszánt társaik pillérezik meg a magyarországi földmunkásság jelentőségteljes mozgalmának az építményét, úgy a földmívesasszonyok öntudatos nőmozgalma is e kész központból fog szerte indulni az országban. A feministák súlyos feladata a szervezkedési háló terjesztését előmozdítani, siettetni.

Az első lépés az, hogy munkát kell szerezni ezeknek az asszonyoknak, munkát, amit kérve kének. Jogkövetelésük bátor hangját ne fátyolozza be az éhség, csengését ne tompítsa a nyomorúsághoz kötöttség kétségbejítő érzése.

POLIGÁMIA ÉS MONOGÁMIA.

Írta: F. G. MASARYK, Prag.

(Befejezés.)

Világos, hogy a nemi ösztön erős; de hiszen vannak egyéb erős ösztöneink is, ezeket azonban mindig az ész ellenőrző hatalma alá helyezzük. Minél erősebb az ösztön, annál inkább kell rajta uralkodnunk.

Azt mondják, hogy annak az embernek, aki lelkileg szeret, nem ily erős a nemi ösztöne. Nem igaz, hogy mindenkinek lehetőleg korán kell házasodnia, vagy többnejűségben élnie. Ma olyan a helyzet, hogy éretlen emberek, akik maguk is neveletlenek még, – gyermekeket nevelnek! Képzeljük el, hogy nem kötnének annyi korai házasságot – de sok súlyos gondtól szabadulna meg a társadalom!

Talán nem mindenkinek egyformán felel meg a házasság. Miért ne volnának az emberek képesek arra, hogy szabad elhatározásból házasságon kívül, de természetesen nem többnejűségben éljenek? Hiszen vannak, akik ezt máris megteszik. Amint nem teszünk materialisztikus különbséget a szűzies és a házasság-beli tisztaság között. egészen másképp fogja a társadalom a házasságon kívül élőket megítélni. Az emberek erkölcsiségét és műveltségük fokát mi sem jellemzi jobban. mint az a mód. ahogy főleg az idősebb leányokat megítélik: milyen alantas. milyen brutális az e téren uralkodó felfogás!

Ez az alantasság azonban érthető, ha meg-gondoljuk, hogy a házasesetben oly sokan pusztán fizikai kapcsolatot látnak szellemi közös-ség nélkül.

Sokat beszélnek és zengenek manapság a modern női ideálról. De mit értenek ez alatt? Azt, hogy a nő a szerelemnek úgyszólván öre, papnője legyen. A szentimentalizmus és a roman-tika követelménye ez, mely csak a mestersé-gesen és természetellenesen fokozott érzékiség követelményeire gondol. „A nő legyen anya” mondják mások – „ez a természetes rendel-tetése”. De mondjuk csak ugyanilyen nagyké-pűen. hogy a férfi legyen apa, mert ez a ter-mészetes rendeltetése – és rögtön látni fogjuk. milyen gyöngye ez az argumentum. Tény, hogy az anyaság gyönyörű fogalom, az „anya” szóval sokat, sőt mindent ki lehet fejezni, ami az embernek kedves; de ilyen ideális-e minden anya? És miért tartjuk csak az anyaságot szentnek és nem egyúttal az apaságot is?

Sokat beszélnek az otthonról is, ahol a férfi a nap fáradalmait kipiheni stb. De vajjon nem látjuk-e ezeket a férfiakat az úgynevezett napi fáradalmaik után minden este kocsmába menni? Hol marad az otthon? Igen, lesz majd idővel otthon; otthon, amilyenről ma még sejtél-münk sincs, de majd csak ha férfi és nő egyen-rangúak lesznek; igazi otthonunk majd csak akkor lesz, ha a férj el tudja viselni, hogy a felesége – főleg vele szemben – éppoly önálló legyen, mint ő maga.

És ahogy a női ideálról beszélnek, úgy emle-getik a férfi ideált is: rendesen külső, fizikai tulajdonságokban találják fel; ilyenek: állás, vagyon, karrier, szépség, esetleg az egyenruha ...

Ezen ideálokkal és nézetekkel szemben a társadalom, illetve az emberek legjobbjai magas-sabb célok, tisztább szexuális, családi és ezzel együtt szociális etika felé törekszenek.

Hogy fogjuk ezt elérni? Etikai önszegély útján. Önszegély útján azért, mert a társadalom mai hivatalos vezetői ezekkel a legfontosabb kérdésekkel nagyon keveset, vagy egyáltalán

semmit sem törődnek. A családnak, az iskolá-nak, az egyeseknek kell hozzálátniuk; és csak ha mindegyikünk tisztában lesz azzal, hogy miről van szó, csak akkor szabadulhatunk meg a régi polygamikus ideáloktól.

Minden energikus, életerős népnél céltu-datos, a nép minden rétegére kiterjedő mozgal-mat látunk, melynek célja az erkölcsi újjászü-letés. Sveicban, Zürich kanton lakossága 1897-ben állást foglalt a prostitúció ellen. 1885-ben Angliában indult meg ez irányban erős mozga-lom. Nem soká haboztak, a legnagyobb nyil-vánosság előtt rámutattak például a walesi hercegre, arra a fejedelmi kéjencre, akinek nem kevesebb, mint 4000 leány esett áldozatul. Naggyűléseket tartottak országszerte, amelye-ken felháborodásuknak adtak kifejezést. Egy asszony, Butler Josephine kezdeménye-zésére a prostitúció ellen küzdő egyleteket ala-kítottak, amelyek az országon kívül is elter-jedtek.

Franciaországban a diákság körében ala-kult ki a mozgalom, éppúgy, mint Németor-szágban. Szóval, ahol az emberek gondolkozni és igazán élni kezdenek, mindenütt rájönnek, hogy állást kell foglalniok a poligámia ellen.

Erre mifelénk még alig van élet, még nem ébredtünk fel. Ezért uralkodik még ma is az a felfogás, hogy ezektől a dolgokról nem kell beszélni, Igyekezzenek valaki szová tenni e dolgokat közhivatalokat viselő embe-rek előtt, akiknek első sorban van közük hozzájuk: tisztára lehetetlenség. Bár vannak kell lenni annak, aki nem látja, hogyan él a társadalmunk. Legfeljebb lokalizáljuk a bajt és ha a nyilvános házakat egy vidékre telepítettük, azt hisszük, hogy ezzel az egész bajt és az egész morális járványt kiirtottuk. Szó sincs róla! Hiszen nem a bukott nők az egyedüli áldozatai a poligámiának; építsünk nyilvános házakat a bukott férfiak számára is és meg fogjuk látni, mi a társadalmunk és mi marad belőle. A prostituáltak nagy tábora nem csupán nőkből, hanem ugyanoly mérték-ben férfiakból is áll.

Hangsúlyozom, hogy elsősorban önszegélyre van szükségünk, mert a jó erkölcsök hivatalos őrei nem látják a dolgokat úgy, ahogy azok vannak, vagy nem akarják őket látni. Az egyházakban, legalább is némelyikben, még itt-ott találni némi kis érdeklődést, de nem sokat. A mi egyházaink túlságosan sokat törődnek dogmákkal, esetleg ceremóniákkal is, de ehhez a fontos létkérdéshez nem mernek hozzányúlani.

És az állam? Vagy nem törődik a dolog-gal, vagy szabályozza a poligámiát. Ily módon hivatalos állami poligámiánk van; ahogy van-ak állami vasútaink és iskoláink, úgy van állami prostitúciónk is. És a parlament meg a politikusok? Ők törődjenek a nép erkölcsével?

A tudomány, főleg az orvosi tudomány, – és ez most a vezető ezen a téren – megcsontosodottságában a közvélemény szekerét tolja. Az orvosok ezen a téren sok bajt okoznak, főleg azért, mert ez a kérdés egyáltalán nem orvosi. Ha azzá lesz, akkor már baj van; akkor helyén való az orvosi tanács; a kérdés azonban nem orvosi, hanem etikai, szociális, kulturális és filozófiai. Ezzel kellene az orvosoknak tisztába jönniök és meg kellene mindenkéltől szünnie a sok reklámizű „orvosi” szakvéleménynek és a nemi életre vonatkozó kioktatásnak.

Utolsónak hagytam az irodalom, művészet és filozófia szerepét. Jeleztem már, hogy megszlik; az egyik irány a poligámia régi útján halad, a másik az új felfogás kialakulását idézi elő. Ezt az új, valóban új felfogást már Shakespeare drámáiban is megtaláljuk, főleg női karaktereiben, ezek közt is elsősorban Porcia alakjában. Már itt látjuk az új világot. Shakespeare már megérti a nemek egyenlőségét és megérezte a nőiességnek – hogy úgy mondjam – a férfiasságát.

A mi századunkból Charlotte Brontë angol írónót említeném, aki szerint a szépség nem csupán fizikai, hanem egyúttal lelki tulajdonság is.

Elizabeth Browning (Aurora Leigh) tendenciája a nő szellemi önállósága.

Megemlítem még Pusckin Tatjánáját, melyben a férfias természetesség és naivitás jut kifejezésre. Hogy egészen világosan fejezzem ki magamat: Már a vadak megkívánják a nőtől a tisztaságot. Meg kell kívánnunk ugyanazt a férfitől is, mert csakis az eddigi kettős morál, a külön férfi és női erkölcs lerombolása útján jutunk egyáltalán morálhoz.

Egyesek mindenkéltől a válást ajánlják. Ez maga azonban nem javíthatja a viszonyokat. Ha már válni kell, akkor kátyúban van a szekér. Arra kell törekedni, hogy a válás szükségtelen legyen. A válás csak szimptomatikus gyógyítás; egyes esetekben használhat, de nem távolítja el a bajt gyökeresen.

Hirdetik a szabad szerelmet. Nem! Semmi szentimentális, semmi romantikus szerelmet, hanem a teljesen egyenrangú férfi és nő szerelmét akarjuk.

Gazdasági egyenlőséget kívánnak. Nem! Nem csupán gazdasági, hanem általános egyenlőséget akarunk, etikai egyenlőséget, etikai demokráciát.

Az életnek és a világ fejlődésének, magának az embernek magasabb felfogását egyoldalú recepttel nem érhetjük el. Ez a kérdés, hacsak egy kicsit belehatolunk, – összefügg mindazokkal a kérdésekkel, a melyek ma bennünket foglalkoztatnak. Mindaz, amit filozófiai, vallási, szociális, politikai, gazdasági és minden egyéb

téren kívánunk, elsősorban a családot érinti. A család az igazi szociális egység. Vallásosak legyünk? Hol kezdhethetünk ezt inkább, mint a családban? Érezzünk szociálisan? Hol tanulhatnók ezt inkább meg, mint a családban? Szóval, a poligámia és monogámia kérdése a jelenkor összes nagy kérdéseivel összefügg, mi több, a legfontosabb és legnehezebb közöttük.

Valami új mozgató az emberiséget, forrongást, pezsgést látunk minden téren, valami új akar kialakulni. Alig tudjuk még, hogy voltaképpen mi, de aki a történelmet és annak fejlődését gondosabban figyeli, magát jelszavakkal és frázisokkal félre nem vezeteti. Önmagával és másokkal szemben őszinte, az megérti, hogy mindenkéltől a nemi élet – az élet – magasabb felfogására törekszünk.

Az eddigi fejlődésből azt a reményt meríthetjük, és ezt a reményt ápoljuk is, hogy ez az új világ, ez az új élet talán közelebb van, mint képzeljük.

AZ EGYLETI ÉLET HATÁSA A NŐRE.

Írta: HENRIETTE FÜRTH, Frankfurt a/M.

Jelige: Az élet küzdelem:
tanulj küzdeni.

Az egyesülés, a legkülönbözőbb célra való tömörülés: korunk jelszava és riadója.

A nők is erélyesebben és élénkebben követelik a közéletben való teljes érvényesülésüket, mint valaha.

Ez a közélet azonban egész sor kötelességet, egész sor ismeretlen és ép azért még használatlan jogot rejt magában.

A nőket ezeknek a kötelességeknek a betöltésére, ezeknek a jogoknak a megismerésére és kihasználására elő kell készíteni, a lanyhakat és közömböket felrázni és serkenteni. Azután meg kell nyerni azokat a bátor és derék nőket, akik a családi élet minden terén megtevén kötelességüket, az egyleti tevékenységet tulajdonképeni kötelességük ellen való bűnnek vagy legalább is hiúságot legyező játéknak tartják.

Korunk általános viszonyai, gazdasági, szellemi és erkölcsi rugói a szükségesség kényszerével az eddiginél egészen más állásra utalják a nőt. Új embert akarnak belőle teremteni. Időszerű tehát annak a kérdésnek a felvetése: milyen szerepe van az egyleti életnek az új nők, új emberek nevelésénél és hogyan nevelkedik a nő az egyleti élet révén a nyilvános életre?

A gazdasági fejlődés a nőt a közéletben saját lábaira állította. Kényszerítve van arra, hogy a gazdasági harcban helyt álljon magáért. Ez a kényszer nem sejtett erők érzetét ébreszti fel benne, egyúttal azonban szabad emberi voltának tudatát is, a vágyat, hogy magát önálló, kívülről és belülről egyaránt független egyéniséggé nevelje, aki többé már nem hajlandó magát a férfi után következő, kevesebbet érő lénynek tekintetni, hanem küzdelemmel, hogy új helyzetének minden következményét levonhassa, minden belőle származó kötelességet magára vegyen és a vele kapcsolatos jogokat magának követelje.

Miféle kötelességeket és miféle jogokat? És miféle alapjuk van az új kötelességeknek és jogoknak?

Válaszoljunk először az utolsó kérdésre: Németországban pl. az 1895-iki ipari és foglalkozási statisztika megállapította, hogy a csecsemőket is számítva egyötöd, a szolgálatban levőket véve egynegyed része Németország női lakosságának kenyérkereső. Ide nincsenek beleszámítva azok, akik alkalmilag, vagy akár tartósan is férjük üzletében segítenek, mert a szó tágabb értelmében sem tulajdonosoknak, sem segítőtsemélyeknek nem tekinthetők s ép ezért nem tudta a népszámlálás ide beosztani őket. A háziasszonyok százezei sincsenek idesorolva, akik a helytelenül lebecsült háztartásban értékeket kapnak és állítanak elő, melyeket más produktív tevékenység eredményeivel legalább is egyenlő rangúaknak kell tartanunk.

Vajjon ezeknek a munkás méneknek, akiknek kötelessége magukról gondoskodni és hozzá az állam és község terhehez adóval járulni, nincs joguk ahhoz, hogy az általuk is fentartott állam és község sorsába ők is beleszólhassanak? Nincs gazdaság és erkölcsi alapon joguk ahhoz, hogy az aktív, a választójog mellett a passzív jogot, a megválaszthatóság jogát is követeljük? Nincs joguk arra, hogy kezüket minden hivatal után kinyújtsák, minden képzésre törekedjenek, ha képességeiknek valamelyik megfelel. És vajjon nem joguk és kötelességük a nőért mint anyáért síkra szállniok, és megvédelmeznük az anyaságot, az emberiségnek ezt a legszentebb és védelemre leginkább rászoruló javát, amely az asszonyt a férfinél kisebb értékűvé semmiképp sem teszi?

És továbbá: Németországban közel egy millió asszonytöbbletünk van. Ez más szóval annyit jelent: a lakosság túlnyomó többsége föltétlenül kénytelen beletörődni abba, amit a másik rész számára előír, mert férfiak hozzák és hajtják végre a törvényt, férfiak gyógyítgatják az ország bajait és kizárólagos előjoguknak tekintik azt, hogy a népnek minden testi, szellemi és erkölcsi dologban tanácsadói és vezérei legyenek.

Ez méltánytalan és elviselhetetlen állapot. Aki azonban ez ellen dolgozni kíván, ezt meg akarja változtatni és javítani, annak járatosnak kell lennie azoknak a fegyvereknek a kezelésében, amelyeket oly sokáig használtak fel az ő leigázására.

Itt az egyleti életnek kell fellépnie. Feladata részben gyakorlati, azaz kifelé ható, részben elméleti, azaz nevelő, noha magától értődik, hogy a tevékenység mindkét ága egymásba fonódik és egymást kiegészíti. A gyakorlati tevékenységgel nem kell itt foglalkoznunk. Ide tartozik az összes, szeretetből származó tevékenység és mindazon jóléti intézmények, amelyek tisztán az altruizmusnak, a másokról való gondoskodásnak köszönhetik keletkezésüket. Csak futólag említem meg, hogy ez is sok tekintetben nevelőleg hat és a közélet feladatai számára előkészít. Mert a társadalmi segélyakció, mely annyi egyesületnek képezi tulajdonképeni életszervét, határozottan erkölcsi, sőt felette gyakorlati értékű. Mialatt ugyanis bennünk egyrészt a tisztán emberit felébreszti, szemünket és szívünket megnyitja a szenvedés számára, amely mellett különben talán érzéketlenül és mit sem sejtve haladtunk volna el; a szövevényes életviszonyokra irányított pillantással kiélesíti az élet valódiságának, realitásának felfogására irányuló érzékünket,

idővel világos, céltudatos, hamis érzélgősségtől nem befolyásolt tetterővel ruház fel, kibővíti és mélyíti a társadalmi és gazdasági összefüggés meg szükségletekre vonatkozó belátásunkat.

Így válik a gyakorlati egyleti munka előkészítő iskolájává annak, amit az egyleti élet a közélet számára a nőnek adni köteles, amennyiben azt az anyagot szolgáltatja, amelyből a harci fegyvereket kovácsolni kell. Ki kell hát kovácsolnunk ezeket a fegyvereket és kezelésükben járatosságra kell szert tennünk. A tényekből következtetéseket kell levonnunk: tárgyilagos, jól átgondolt következtetéseket. Ezekhez követeléseket kell kapcsolnunk, amelyek szakavatottsággal és tiszta világgal úgy legyenek felállítva és megvédve, hogy a helyes dolog jó kifejezést is találjon, hogy azt is megnyerjük az igaz ügynek, aki nehézkes felfogású, rosszakaratú vagy elavult előítéletek bilincseiben ezen új dologgal szemben ellenséges vagy csak visszautasítólag és bizalmatlanul viselkedik.

Ezen cél megvalósításához tiszta megfontolás szükséges és képesség arra, hogy a világos gondolatokat szép, félreérthetetlen és meggyőző, sőt mi több elragadó és lelkesítő módon fejezze ki. Ezeknél a törekvéseinknél segít bennünket az egylet, amely a meglevő, de még gyakorlatlan erőknél gyakorlótere.

A következetes gondolkodás, amelyre a nőket képteleneknek tartották és tartják sokan most is, az egyletekben kiművelésre talál. Tanulságos és felvilágosító előadások a valóság jelenségeit új világításban mutatják be. Hozzáfűződő viták olyan pontokat is felfednek, amelyek a figyelés első perceiben elmosódtak, új gondolatmenetet támasztanak, előbb még nem sejtett összefüggésekre mutatnak, olyan véleményeket és nyilatkozatokat csalnak napfényre, amelyek ha vontatottan és szóközi lendület nélkül adatnak is elő, mégis a gyakorlati életbölcesség és emberi jószág sok arany szemét teszik a tudás és közösség javára hozzáférhetővé.

Így lehet az egyleti élet minden irányban termékeny. Azoknak a felületeseknek, akiket személyes hiúság vonzott az egyletekbe, megmutatja az élet komolyságát és feladatához híven ráneveli őket arra a megismerésre, hogy mindig és mindenütt nem a személy a döntő, hanem a tárgy és hogy önfeláldozó munka mindazokra vár, akik tudnak látni és akarnak dolgozni.

A foglalkozásnélkülieknek, akiket életük üressége hajtott egyletekbe, a jól felfogott és gyakorolt egyleti tevékenység élettartalmat adhat, az eleven megelégedés forrása lehet rájuk nézve.

Azoknak pedig, akiknek ágyát a sors oly puhára vetette, hogy az élet töviseit nem érezték és a nőnek századokon át sajátját képező érzelmi életben olvadtak fel, közelről megmutatja a dolgok és viszonyok pusztá tényálladékát és megnyitja érzéküket arra, hogy az eseményeket a maguk egészében és érzélgős előítéletek befolyásától menten tekintse.

Így iskolázza az egyleti élet a gondolkodást, gazdagítja, a tudást, hogy a meglevőt előítélet nélkül nézze és ismerje meg, így ápolja a képességet, hogy a dolgok lényegét lássa meg és ezzel azt is lehetővé teszi, hogy a nő világjogos igényei világos, szabatos, meggyőző kifejezésekkel juttanak a nyilvánosság elé. Másrészt azonban az egyleti

munka révén az élet komolyságára és követeléseire előkészített és iskolázott nő lelkiismeretes és komoly kötelességtudásával minden hivatalban, amelyre csak alkalma van, mindenütt, ahol a közélet beavatkozását és együttműködését megköveteli, tiszteletben és elismerésben részesül és így az egyleti élet a nőt valóban a társadalmi élet értékes tényezőjévé teszi.

Közeleg a kultúr államok asszonyainak politikai egyenjogúsítása, Hogy készen és felfegyverkezve találja őket, a belső és külső önfelzabardítás útján kell előre haladniok és tudatában kell lenniök annak, hogy az egyleti élet a közéletben való sikeres működés előkészítésére értékes iskola.

Fordította: F. O.

GLOSSZÁK.

Apponyi a békebarát. Apponyi az egyik kezével a béke magvait hinti, a másikkal a katonai szellem bacillusát terjeszti. Melyik kezével markol többet? Egy napot rendelt el a béke eszméjének ismertetésére, az egész esztendőre pedig megengedi a középiskolai ifjúság katonai kiképzését. Jekelfalussy honvédelmi miniszter és Bolgár Ferenc államtitkár kezdeményezésére Apponyi először a 12 tankerület egy-egy középiskoláján, az ott szerzett tapasztalatok alapján pedig most valamennyi középiskolán megengedte az ifjúság katonai kiképzését. A magyar békeegyesületek annak idején hálládkodtak a békenapért, vajjon tiltakoznak-e most a katonai esztendő ellen?

Csak férfiaknak. A magyar állam ezeréves fennállásának emlékére gróf Andrássy Dénes és neje Franciska nagyobb alapítványt tettek, melynek 4200 koronát tevő kamatjaira évenként olyan a művészeti iskola képzésén túl levő festőművész pályázhat, aki külföldi tanulmánnyal akarja bővíteni tudását. De mint a pikáns mutatóványok ajtaját, így azt az alapítványt is „Csak férfiak számára” jelzéssel látták el. Férfi és nő együtt alapították az ösztöndíjat, de előnyét csak férfi élvezheti. Kicsi mása a világ minden dolgának!

Az örökös gyámság. A szociáldemokrácia véste és forgalomba hozta a nő osztályhelyzetéről szóló azt a hamis állítást, hogy a nő a maga osztályának férfiával egyenjogú, rangú és helyzetű. Ebből azt következtették és azt beszélték be a gondolkozni nem, csak saját kárán okulni tudó asszony népek, hogy egy osztály férfiai és női között nagyobb érdekkapocs áll fenn, mint a magán- és köz jogilag osztályközi egyenlőségben leigázott különböző osztálybeli nők között. Az osztályérdekképviseletnek egy meghatározható példáját találjuk az ipartörvény tervezetnek azon paragrafusában, amelyek a férjnek jogot adnak arra a követelésre, hogy az asszony munkakönyve megsemmisíttessék. A munkaadó leadja a véleményét és az asszony sorsa attól függ, az ő két kizsákmányolója: a férje és a munkaadója megegyeznek-e vagy sem. A Népszava e szakaszok bírálatában naiv tudatlansággal mutatta ki, milyen hamispénzzel fizeti ki a nők jogaiért küzdeni akaró proletárosszonyokat, amikor elhitheti velük, hogy munkára való joguk van, hogy egyéb érdekeiket a proletárférfiak eléggé védik. Az említett szakaszok ellen ugyanis nem az a kifogása, hogy az asszonyt gyámság alá helyezik,

hanem csak az, hogy e gyámság megoszlik a férj és munkaadó közt, holott proletárerkölc szerint ép úgy, mint a polgárinak megfelelően, az asszonynak egy az istene, egy a gyámja, ura, parancsolója: a férje. „Azt hinné az ember, mondja a Népszava, hogy ha a férj tiltakozik a munkakönyv ellen, akkor az iparhatóságnak a munkakönyvet szó nélkül vissza kell vonnia, mert hiszen nyilvánvaló, hogy a férj tudja legjobban megítélni, vajjon fönttartható-e a családi élet úgy is, ha az asszony műhelyben dolgozik... Továbbá: „Az asszony a gyárban dolgozik s a férj úgy találja, hogy az asszony elfoglaltsága káros az ő családi életére, vagy káros a kiskorú gyerekekre. A tervezet 367. §-a ily esetben megadja neki a jogot arra, hogy a munkaviszony fölbontását követelhesse az iparhatóságnál, fölmondási idő betartása nélkül. Megint azt hihetne az ember, hogy már ily esetben az iparhatóság a munkaviszonyt szó és beszéd nélkül fölbontja. Az igen tisztelt tervezet azonban ezúttal is csak úgy hajlandó megvédeni a családi élet bensőségét, melegségét és szentségét, ha a munkáltató úr a férj kívánságához hozzájárulni méltóztatik... „Az ő családi életére” ennél tömörebben a szónak legnagyobb művésze sem fejezheti ki a férfi szempontját a családi életre vonatkozólag. Figyelembe méltóztatik még talán a kiskorú gyermeke érdekét is venni, de vajjon az asszony családi életére nem káros-e, ha otthon ül és a férjnek pálinka – s dohány-költségtől megféleztet keresetéből hiába iparkodik jóllakni, vagy a kiskorú gyereket ellátni, arra senki sem gondol. Az örökös gyámolt asszonynak pedig arra nem szabad gondolnia. Milyen szépen összehozza a törvény a két gyámot és mily világos, hogy a proletáriátus csak az egyik gyámot akarja lerázni az asszonyról!

A tűzoltók kongresszusa. Legnagyobb vita tárgya az volt, hogy levegyék-e a parancsnokok uniformisáról az ezüst, illetve aranygallért, avagy sem. Önerzetesen elhatározták, hogy mind ott hagyják a tűzoltás nemes mesterségét, ha a legfőbb ékességétől megfosztják az uniformist. Hisz nem azért önkéntes tűzoltó az ember, hogy tüzet oltson, hanem hogy tüzet gyújtson – asszony-szívekben, leányszemekben. Már pedig arany- vagy ezüstgallér nélkül még megbirkózhat az ember a veszedelmes elemmel, de aligha hódíthat. A hosszú, szenvedélyes vita megmentette a hódító gallért. De ugyan mit szólnának a t. c. hírlapjaink, ha valamelyik nőkongresszuson történik ez a mulatságos história? Hány hasáb kellene a női hiúság e megnyilvánulásának kellő méltatására?

A vérrokonság. „A törvénytelen gyermekért” címen hírt adtak a lapok a belügy-miniszternek legújabb rendeletéről, amelyben figyelmezteti a hatóságokat, hogy a törvénytelen gyermekek tartásáért az anya és az anya szülei felelősek, mert ők vérrokonai a gyermeknek. Tiszta szerencse, hogy a törvények és hatóságok jóvoltából legalább anyai vérrokonsága van a szegény fattyúnak, különben még azt hihetnők a kis szerencsétlenekről, hogy ágról szakadtak vagy rózsabokorban jöttek a világra, minthogy apai rokonságot nem juttat nekik a férfiak kizárólagos uralma alatt készült törvénykönyv. No de „rokon”

az anya, rokon az anyai nagyszülő: hát mégse a rózsabokor szülöttei a törvénytelen csemeték.

Egyenlő kötelesség és kétféle jog. Lemondani, rezignálni, mások jogaiért küzdeni és a magukét elhanyagolni, vezéreik erre tanítják a mi proletárásszonyainkat. De ha Magyarországon előbb vagy utóbb meglesz a nők választójoga, büszkén hirdetik majd, hogy ők dolgoztak, ők harcoltak érte. A nőmunkások lapjukban gyűjtésre szólítják fel a munkásnőket a férfiak választójogának megszerzésére, mondván: „S ebben a nehéz harcban kiknek kell első-sorban hadakozni, ha nem a nőknek? Dolgozó asszonyok, leányok! Sorakozzunk egymás mellé, hogy férfimunkás testvéreinknek segítségére lehessünk. A szolidaritás leg-nemesebb példáját kövessük. Bárha egyelőre csak a férfiakra kiterjesztendő választójogról van szó, stb. stb.” A proletariátusnál is áll a közmondás: a férj és a feleség egy, de az az egy a férj.

NEMI FELVILÁGOSÍTÁS ÉS KOEDUKÁCIÓ.

Írta: DEMÉNY OTTÓNÉ-PEISNER ELLA.

Nem azért írtam ezt a két címet egymás mellé, mert véletlenül mind a kettő egy-egy nagyon is aktuális, nagyon is égető problémát jelöl meg. Céltudatosan akarok e két kérdéssel együtt foglalkozni és azt hiszem, jogosan. Mert bár nem azonosak az eszközök, de a cél, melyet az egyiknek, meg a másiknak a hívei el akarnak érni, az eredmény, amelyre törekednek, egy és ugyanaz. Mind a koedukáció, mind a nemi felvilágosítás hívei előtt egy szebb, boldogabb jövő képe lebeg, egy jobb koré, amelynek asszonyai és férfiai nemcsak vágyaik kielégítését keresik egymásban, hanem amikor a két nem kölcsönösen meg fogja egymást becsülni, karöltve és egymást megértve fog részt venni a létért folyó küzdelemben. Amikor a férfi ahhoz az asszonyhoz fog vággally közeledni, akinek a lelkében az ő lelke visszhangra talált, szóval, amikor meg fog ifjodni a világ egy új megváltó, a minden boldogságot magában foglaló nagy igazi szerelem által. Hogyan akarják ezt a célt elérni a nemi felvilágosítás hívei?

A gyermek minden iránt érdeklődik, ami körülötte történik. Kutat, gondolkodik, kérdezősködik. Természetes tehát, hogy az olyan fontos esemény, mint pl. egy testvérke születése, nagyon is felkelti érdeklődését, s szüleihez fordul tudni vágyó lelke. És azok, ahelyett, hogy egyszerű természetes hangon, csak úgy, mintha bármi mást kérdezett volna, korához és értelmiségéhez mértelen felelnének kérdéseire, hazug dajkamesével hallgattatják el gyermeküket, vagy titokzatos pillantásokat váltanak egymással, ötlönek-hatolnak s végül azt felelik: „hiába magyaráznék neked, mert úgysem értenéd. Majd megmondjuk, ha nagyobb leszel.” Már az első kérdezősködésből megsejti a legnaivabb, legkisebb gyermek is, hogy amit most kérdezett, az nem olyan, mint más kérdés. S az a körülmény, hogy kíváncsiságát nem elégítették ki, készíti rá, hogy megtudakolja másoktól,

amit a papa, meg a mama nem mondtak meg. És bizony nem mindenki olyan titoktartó, mint a szülők, Valami jószívű dada, vagy szakácsnő mindig akad, aki kielégíti a kis kérdezősködő tudásvágyát, olyan arckifejezéssel és kézmozdulattal, hogy amint először meglíbben a függöny, amely az életet a gyermek ártatlan szeme előtt eltakarja, mindjárt sárral bemocskolva látja a természetnek azt az adományát, amely hivatva van rá, hogy az embernek a legszebb, legnagyobb boldogságot nyújtsa s amelyet csak az emberek maguk aljasítottak le. De ezenkívül még más veszélyt is rejt magában, a gyermek kérdéseinek elutasítása. A gyermeküket gyöngéden szerető szülők nem is sejtik, mert nem mélyednek bele ebbe a kérdésbe, hogy mennyire eltávolodtak gyermeküktől. Attól a pillanattól kezdve, amelyben a gyermek mástól felvilágosítást nyert, szülő és gyermek komédiát játszik egymás előtt. Kezdetben a gyermek a képmulató. Szülei nem akarták kíváncsiságát kielégíteni, tehát neki nem volna szabad tudnia, amire mások megtanították. Gondosan, lopva rejtegeti hát tudását. Később, mire nagyobb lesz a gyermek, már a szülők sem tartják valószínűnek, hogy gyermekük megmaradt anyagi tudatlanságában. De hogy hol nyert fölvilágosítást, azzal nem törődnek s figyelmen kívül hagyják azt a körülményt, hogy gyermekük föl van világosítva. S most már szinte egyetértően játszóak egymás előtt a komédiát. A szülők úgy tesznek, mintha meg volnának róla győződve, hogy gyermekük még semmit sem tud a nemi élet rejtelméből, a gyermek pedig játssza tovább a tudatlant. Ez a viszony természetesen kizárja azt, hogy a nemi élet kérdései szülő és gyermek között szóba kerüljenek. Pedig mennyi bajt, mennyi szenvedést lehetne elkerülni, ha a fejlődő gyermek, akiben kezd életre kelni a nemi lény, akiben serdül, forrong, fejlődik minden s aki magától nem képes megérteni azt a rejtélyes változást, amely benne végbemegy, szüleihez fordulhatna tanácsért. De ezt a világot sem meri megtenni. Akárki máshoz inkább mer tanácsért folyamodni, mint szüleihez, mert hisz azok ilyen nemű kérdezősködésre egyetlen szavukkal sem bátorították őt soha. S az, akihez ilyenkor fordul, többnyire rossz tanácsadó. Pedig az ilyen korban adott tanácsok okozzák a zárt ajtóknak mögött lejátszódó önfertőzést. az ifjúság e nagy baját s ezek a tanácsok kergetik bele az ifjakat az idő előtti nemi élet forratagába, ahonnan – ha a véletlen meg is óvja a legborzasztóbb nemi betegségekktől, – mégis mint vesztesek térnek vissza. Életerejük nagy részét elfecsérelték, amit az eljövendő generációnak kell megsínylenie és hoztak magukkal anyai megvetést önmaguk és a nők iránt, hogy ez sokszor egész életüket tönkre teszi. Mert hiszen, aki hosszú éveken keresztül nem keresett és ennél fogva nem is talált a nőben egyebet, mint szenvedélye kielégítését, az nagyon nehezen tudja megtalálni az asszonyban élete társát, munkája részesét, gyermekei nevelőjét.

Az a veszély, amely a leányokat fenyegeti, szintén igen nagy. Az önfertőzés, ha nem is olyan általános köztük, mint a férfi-fiatalok körében, mindamelllett jobban el van terjedve, mint a legtöbbben hiszik. Továbbá igen káros a fejlődő leánylélekre nézve az a körülmény, hogy a sok titkolódzás, amellyel a nemi életre vonatkozó dolgokat körülveszik, anyyira felkelti kíváncsiságukat és

annyira ébren tartja és folyton arra a pontra irányítja, hogy majdnem teljesen betölti lelkét, amely ennek következtében nincs abban a diszpozícióban, hogy komoly dolgokkal tudjon foglalkozni. Minden lelki működése abban áll, hogy várja türelmetlenül a férjet, aki majd bevezeti őt a tudás birodalmába. Korántsem akarom én azt mondani, hogy a szexuális felvilágosítással a leányokban elcsíthathatjuk a férjhezmenésük előtt ki nem elégíthető vágyakat, hanem igenis, helyes és komoly nemi felvilágosítással elérhetjük a vágy felléptének késleltetését s elérhetjük azt, hogy a fiatal leány lelkét, ha azzal egyszer megismertettük azokat a feladatokat, melyeket az anyaság rá fog róni, komoly és őt jövőendő hivatására előkészítő munkásságra irányítsuk.

Ezen a szomorú bajokon akarnak a nemi felvilágosítás hirdetői segíteni. Azt akarják, hogy a gyermek gyengéd szülője ajakától hallja meg először, hogy ő honnan került szüleihez. Azoktól tudja meg, hogy milyen boldogság költözött szívébe, amikor megtudták, hogy ő jönni fog, mennyire szerették, még mielőtt megjött; mennyire várták, pedig anyjának nagy fájdalmába került, amíg megérkezett. Azt akarják, hogy a gyermek ez után az első felvilágosítás után szüleit még százszor jobban szeresse, mint eddig és hogy kicsi szívében mindennél nagyobb legyen az anyja iránt érzett hála. Akkor az első benyomás, amelyet az életről nyer, az lesz, hogy milyen jók az ő szülei és milyen szép az, ha az embernek gyermekei vannak. Eszébe sem jut majd másoktól kérdezősködni; de ha mégis meghall valamit erre vonatkozólag, bátran elmondja szüleinek, mint akármilyen mást. És mily könnyű lesz azoknak minden szennyet úgy eltüntetni a gyermek lelkéből, hogy hozzá ne tapadhasson egy szem se belőle.

Majd pedig amikor jön az érettség, a serdülés kora, a szerető szülő ismét ölébe vonja serdülő fiának vagy leányának forró fejecskejét, csókot nyom rá s úgy érteti meg vele azt a nagy, fenséges csodát, ami benne végbemegy. Hogy a természet most őt, a serdülő fiút vagy leánykát éretté teszi arra, hogy gyermekei legyenek. De a természet nagyon lassan halad, míg ezt a munkát tökéletesen elvégzi, azért az ifjúnak vagy a leánykának szép türelmesen be kell várnia a munka végét, amely akkor érkezett el, ha egy ifjú meg egy leány egymás szemébe nézve, abban a világ minden boldogságát megtalálja. Ha ez az ifjú házasságra lép ezzel a leánnyal, akkor jött el az ideje annak, hogy az ő nagy boldogságukból életrevalót erős, egészséges gyermekek szülessenek. Az így felvilágosított leány nem léha mulatozásban fogja kedvét lelteni, hanem az anyaságra előkészítő komoly munkában; a társaságot pedig azért fogja felkeresni, hogy felemelt fővel és nyitott szemmel keresse ki magának azt az élettársat, akinek szemében vágyai tükröződnek és akinek lelkében az ő lelke visszhangra talál. S az ilyen módon felvilágosított ifjú sem barátaitól kér majd tanácsot, ha nem bír fiatal vétenek forrongásával, hanem szüleitől. S minthogy szívében oly korán oltárt emeltek a nő iránti tiszteletnek és a szerelemnek s oly korán beléoltották a legszentebb kötelességet, mellyel az eljövendő generációnak tartozunk, nem fogja minden nőben szenvedélye kielégítését keresni, hanem, miként a leány, keresni

fogja társát, lelkének megértőjét, azt a nőt, akinek közéléte számára a teljes boldogságot jelenti. S talán erről a nagy boldogságról gügyög aztán édes ártatlansággal a bölcsőben édes rózsás arcú gyermekük.

A koedukáció hirdetői is nagy társadalmi bajokon akarnak segíteni. A mai nevelés ugyanis igen helytelenül elválasztja egymástól az iskolaköteles korig együtt növekedő fiukat és leányokat. Külön iskolába járnak, el vannak választva a szünetekben, az udvaron is. Otthon is másféle játékkal játszanak, korántsem csupán azért, mivel hajlamaik annyira különböznek, hanem mivel otthon arra szoktatják őket és mert folyton azt hallják: fiúnak ez, leánynak amaz való. Sem a tanulás, sem a szórakozás nem hozza, őket többé össze. És ez így marad akkor is, amikor már felnöttek. Akkor sem szövődik közöttük lelki kapocs, amikor a vágy egymás karjai közé kergeti őket. Munkájukban, mulatságaikban idegenek maradtak egész életükön át s ez a körülmény bizony nem nagyon alkalmas a bizalmas, boldog otthon megeremtésére.

Ha ellenben az iskola padjában egymás mellett ülve együtt hallgatnák a tanítást, a folyosón, kertben, udvaron együtt sétálnának és beszélgetnének, akkor folytatódna az a kedves barátság, amely a kis fiút a kis lánnyal a gyermekszobában összefűzte. Akkor együtt nőnének fel, egymást ismerve és megértve, hogy egymással mindenben egygyé olvadt házastársakká válhassanak.

És vajjon nem ugyanezt akarják-e a nemi felvilágosítás hirdetői? Ők is annak a tisztultabb felfogásnak kialakulását akarják elérni, amely a nemi élet jelenségeit kiemeli a posványból, a fertőből, a kétértelmű élecek misztikus és aljas világából s a világot fen tartó és embert boldogító érzelmeket a neki megfelelő magaslatra helyezi. S ezt a célt a két nemnek egymás iránti kölcsönös megbecsülése nélkül nem lehet elérni. Már pedig férfi és nő csak akkor becsülhetik meg egymást, ha van alkalmuk egymást kiismerni, vagyis, ha mint jó pajtások együtt nőhetnek fel. És ezt akarja a koedukáció. Amíg a gyermekeket legkisebb koruktól fogva figyelmeztetjük arra a különbségre, amely fiú és leány között van és ezáltal válaszfalat vonunk közéjük, addig ne is csodálkozzunk azon, ha nagyon is korán túlságosan belemélyednek a közöttük lévő különbség tanulmányozásába. Addig természetesnek kell találnunk, hogy 14 éves fiúk és leányok már nem tudnak egymással elfogulatlanul beszélni, ha társaságban találkoznak. Hiszen oly ritkán vannak együtt és a nemi különbségre mindennap százszor felhívják figyelmüket a felnöttek. S ez így marad, mire felnőnek. Ez az elfogultság, amelyet mint két különböző nem képviselői egymás társaságában éreznék, meggátolja őket abban, hogy egymást megismerjék, hogy tartalmas beszélgetéseket folytathassanak egymással. Míg ha legkisebb koruktól fogva együtt játszanak és együtt tanulnak, akkor csak igen kicsi része marad meg annak a fölösleges és ideges izgatottságnak, melyet ma egymással szemben éreznék, S így bő alkalmuk nyílik majd egymást megismerni.

Tiszta ifjúság, igazi mély szerelem, titeket óhajtanak hirdetői a nemi felvilágosításnak és a koedukációnak, És töltekek féltik balgatag szülők ártatlan gyermekeiket!

A NÉMETORSZÁGI MAGÁNALKALMAZOTTAK ÁLLAMI NYUGDÍJ-BIZTOSÍTÁSA.

Írta: EVA VAN ROY, KÖNIGSBERG.

(Befejezés.)

Az az ellenvetés, hogy mindkét nem többsége házasodik s ilyenképen a női magánalkalmazottak járulékaikkal saját jövőjükéről gondoskodnak, első pillanatra helyt állónak látszik, ha azonban közelebbről megvizsgáljuk, nem egyéb, mint álokoskodás. Csak ha a női magánalkalmazottak kizárólag kollégákhöz mennek férjhez, jutnak – hogy úgy fejezzük ki magunkat – pénzükhöz, de még akkor sem, mert bárki, anélkül, hogy előzőleg a pályán működött volna, egy magánalkalmazottal kötött házasság révén igényt nyer özvegyi járadékra; ez esetben sincs tehát másokkal szemben előnye, mivel, mint említettük, az irányelv szövegezése, amely szerint a férjhezmenő női alkalmazottaknak előzőleg fizetett járulékait özvegyességük esetén használnák fel, egyáltalán nem kielégítő. Ha a női alkalmazott egy nem magánalkalmazotthoz megy férjhez, úgy igazán érthetetlen, hogyan veszik tekintetbe az ő járulékát özvegyi ellátásánál; a szabad foglalkozásokra nézve ilyen egyáltalán nem áll fenn.

Ha végül a két nem házassági kilátásait hasonlítjuk össze, úgy a mérleg serpenyője erősen a férfi javára billen. Egyrészt, mert Németországban a nők fölös számánál fogva azok ezrei nem mehetnek férjhez, másrészt azért is, mert a szokások és erkölcsök szerint a házasságkötésre a férfié az iniciatíva, míg a nőnek be kell várnia, vajjon választani fogják-e.

Antiszociálisnak kell a javaslatot nevezni, mert a mai szociális törvényhozásnak az az intenciója, hogy a gyöngébbek terhein könnyítsen és az erősebbeket jobban megterheljék, hogy összesen alkalmasak legyenek egy hasznos és célszerű berendezés fenntartására. Itt azonban a fordított eljárást követik: hogy a többet kereső családapákon könnyítsenek, a rosszul dotált szakmásokat akarják magas járulékok fizetésére kötelezni.

Nem gazdaságos a javaslat azon intézkedés folytán, amely egészséges, munkaképes embereket már eleve „gondozásra szorultaknak” bélyegez meg. Ezt teszi a bizottság, ha minden magánalkalmazottak özvegyének tekintet nélkül korra, munkaképességre és a szükségletre, járadékot engedélyez. Két biztosítási szakértő tagadja a szükségét annak, hogy minden özvegy részesüljön járadékban, még pedig dr. von Loeper, vonatkozással a munkásszanyokra és dr. Dillo a magánalkalmazottak özvegyeire; mindketten utalnak arra a veszélyre, hogy egészséges és munkaképes özvegyek, akik járadékot élveznek, a férjzetten nők munkabért lenyomó versenytársaivá válhatnak, utóbbiak pedig részben hozzásegítik őket a járadékhoz.

Ettől eltekintve nemzetgazdasági szempontból helytelen a javaslat, egészséges, munkaképes asszonyokat az Összesség anyagi eszközeiből ellátni, csak azért, hogy megakadályozzák őket abban, hogy erejüket és képességüket gyümölcsözőleg kihasználják.

Mіндеzen okoknál fogva a szövetséget egyesületek a járulékok terheknek egy más felosztását javasolják, még

pedig a következőt: Mindkét nem magánalkalmazottai fizetnek járulékokat saját jövőjük (rokkantság, aggkor) biztosítására, továbbá az általuk eltartott munkaképtelen hátramaradottak (16 éven aluli gyerekek, öreg és rokkant hozzátartozók stb.) ellátására.

A „gondoskodásra szorultak” köréből kivételnek a férjes asszonyok és a „biztosításra kötelezettek” közé soroztatnak be; az özvegy-ellátásból özvegyi biztosítás lesz.

Ez a következőképp állapíttatik meg:

1. A magánalkalmazottak feleségei részére (átlagos járulék a férj jövedelmének mintegy 4%-a),
2. Férjes nők részére, akik házasságuk előtt magánalkalmazottak voltak.

Ezeknek saját tetszésére kell bízni, hogy vagy ne fizessenek járulékot (díjtalan biztosítás), amely esetben az addigi fizetmények alapján csak özvegyi ill. aggkori járadékra tarthatnak igényt,

vagy pedig egy általuk szabadon választandó osztály szerint fizessenek járulékokat.

Hogy ezen özvegyi biztosítás szélesebb alpra állítható legyen, a női magánalkalmazottak köre lehetőleg tágítandó. Hozzáveendőek volnának azok a nők is, akik szabad alkalmazásban mint házi hivatalnoknők, vagy egyéb ipari vagy kereskedelmi foglalkozásban közeli rokonoknál működnek.

Az özvegyi ellátásnak a hátramaradottak gondoskodásából ily módon történő kiválasztása által ennek költségei jelentékenyen csökkenni fognak (a hivatalos emlékirat szerint az özvegyi ellátás 33-38, 4%-kal több járulékot igényel), úgy hogy az összesség járuléka a 6%-os átlagos tétel alapján fokozatban felfelé és lefelé csökkenthetők lesznek.

Ezek a javaslatok a Frankfurtban 1907. november 16-án megtartott bizottsági ülés elé terjesztettek és mint-hogy időhiány miatt nem volt már lehetséges azokat megvitatni, a bizottság többségének irányelveivel – amelyeket a plenum is elfogadott – mint anyagot a belügyminisztériumnak nyújtottak át.

A kisebbség, amely a rokkantsági biztosítás továbbfejlesztését kívánta, javaslatait egy külön beadványban nyújtotta be a belügyminisztériumhoz.

Ez a beadvány lényegileg a bizottsági kisebbség már említett irányelveire támaszkodik és csupán a következőkben tér el: 9 bérosztályt ajánlanak 550 márkától 5000 márkáig terjedő jövedelmekre 2%-tól 7%-ig fokozódó járulékokkal; a rokkantsági járadék-igény beáll, mihelyt a szokásos átlagos jövedelem fele már nem kereshető meg. Az özvegyi járadék a rokkantsági járadék felét, az árva-járadék félárva számára $\frac{1}{6}$ -át, teljesen árva részére $\frac{1}{4}$ -ét tegye ki. Az egyesületek javaslataiból az a határozmány vehető ki, hogy a nőszülő magánalkalmazottak igényei az addig kifizetett járulékok alapján érvényben maradnak. A férjes asszonyokra vonatkozólag minden a régiben marad és a nőtlen magánalkalmazottak gondoskodásra szorult hátramaradottairól egyáltalán nem gondoskodik.

Ellenkezőleg, a berlini női alkalmazottak kereskedelmi egyesülete kifejezetten visszautasítja a nőtlen alkalmazottak hátramaradottai biztosításának elváltását,

mert abban veszélyeztetve látja a két nem hivatásbeli szolidaritását és megnehezítését látja a házasságkötésnek, ha a házas férfinak feleségeért külön járulékot kell fizetnie. Ez az erélyes nyilatkozat mindenestre a szövetségesek javaslatának hamis felfogásán alapszik, mert egészen elkerülhette a figyelmüket, hogy itt csak a hátramaradott kifejezésnek revíziójáról van szó és hogy a férfiért és nőért fizetendő járulékok, feltéve, hogy előbbi az egyedüli kereső fél, összesen mégis csak 7%-ot tennének ki, még pedig 6% a férfiért, amelyből 3%-ot a munkaadó fizet és 4%-ot a nőért, eszerint tehát csak 2%-kal többet, mint a bizottság által javasolt járulékrendszer szerint 10%-5%, a munkaadóra és az alkalmazottra nézve. Olyan házasságok, amelyek ilyen okokból nem jönnek létre, jobb, ha nem is köttetnek meg.

Még dr. Dillo indítványáról kell megemlékezni, aki azt indítványozza, hogy a hátramaradottak ellátásáért járó illetékeket csak a férfiak fizessék, minthogy a polgári törvénykönyv szerint ezek vannak kötelezve családok fenntartására. Mivel pedig a nő főleg a fiatalabb években biztosításra kötelezett és a biztosításra nézve csekélyebb rokkantsági rizikót képez, mint a férfi, a nő járuléka alacsonyabbakra szabandók meg, talán 6%-ban a nőre és 10%-ban a férfira nézve. Ez a jóhiszemű javaslat az érdekelt nőkben azonban nem keltett rokonszenvet, mert attól tartanak, hogy ezáltal a női munka alacsonyabb értékűvé válna, amelyet mi csak átmeneti stádiumnak tekintünk, törvényileg állapíthatnánk meg.

Feszült figyelemmel várják a belügyminisztérium által kilátásba helyezett új emlékiratot. A belügyi államtitkár kifejezetten megkívánta, hogy az érdekelt körök beható kritikának vessék alá. Ez jele annak, hogy a kormány komoly akarata a magánalkalmazottak főkövetéseit teljesíteni. Reméljük tehát a legjobbat!

Fordította: Reinitz Ernő.

AZ ANYAI KÖTELESSÉG.

Írta: KLARA MAUTNER, Wien.

Olyan korban élünk, amelyben az összes erkölcsi fogalmak átalakulnak. Minden kötelességet megvizsgálunk, a régen megszokott jogokat megbolygatjuk, átalakulások mennek végbe minden irányban. Csak egy tér marad érintetlen, csak egy kérdéshez nem merünk közeledni, azzal nem merünk tisztába jönni, hogy a szociális élet átalakulása minő következményekkel jár az anya és gyermek közti viszonyra. Ha szóba kerül ez a kérdés, sietünk azt üres frázisokkal elütni, Mindamellett ezen a téren is érvényesülnek lassacskán az új ideák, de kicsi még azoknak a köre, akik az új ideákat tettekké akarják váltani. A közvélemény ellenünk van, mert ragaszkodik még egy régebbi kor hagyományaihoz.

És mi mindent nem tekintettek ezelőtt anyai kötelességnek! A gyermek táplálása és gondozása életének első éveiben természetesen az anya kötelessége, olyan kötelesség, amelyen bizonyára senki sem akar változtatni. De milyen mértékben a gyermek nő, úgy kellene az anya munkájának kevesednie. Éppen az ellenkező történik azonban, mert a szülők nem bíznak benne, hogy gyermekeik képesek magukat a legnyilvánvalóbb veszedelem-

től megóvni. Egy pillanatra sem szabad felügyelet nélkül maradniok, nehogy valamelyik a kezét megvágja, leessék valahonnan, megegyék valami nem evésre szánt dolgot, vagy valami egyéb szörnyűséget kövessen el, amit csak aggódó szülők fantáziája képes kigondolni. Hat, sőt nyolc éves gyermekeknek sem szabad gyufát vagy ollót a kezükbe venniök, egyedül az utcára menniök, vagy egy szobában egyedül aludni ok. Hogy is mondja csak Kipling oly találon: „Egy fiatal kutya nyalhat szappant a fürdőszobában, vagy harapdálhat egy frissen be kent cipőt. Mindaddig nyal és harap, amíg megérzi, hogy a szappan és a cipőkenőcs nem valami jó hatással vannak a szervezetre, amiből azt következteti, hogy nem kell azokat megennie. Fiatal, tehát tanulékony és hat hónap múlva mint jól nevelt, fejlett étvágyú kutyaifjú megy ki a világba.” Az emberek azonban kötelességüknek tartják gondosan örködni afelett, hogy csemetéik még csak ne is sejsék a veszélyeket, kötelességüknek tartják, hogy a veszedelem – mondjuk a fekete cipőkenőcs – látásától is megóvják őket. Ez az aggódó gondosság a gyermek tizenkettedik, néha tizennegyedik évéig tart és vannak gyermekek, akik még ebben a korban is teljesen híjával vannak minden önállóságnak. Ezekben a túlzásokban az anyák valósággal vetekednek egymással és mindenképen azon igyekeznek, hogy lehetőleg kitolják azt az időpontot, amelyben a gyermek elkezd önállóságra kapni. A serdülő leányok még jobban igénybe veszik anyjuk idejét, Olvasmányait előbb gondosan meg kell bírálni, társaságukat szigorúan szemmel tartani, minden útjukon, színházba, társaságba el kell őket kísérni, hogy jó hírük gondosan megóvassék. Az általános felfogás szerint mindez az anya kötelessége.

Ez a természetellenes állapot egészségtelen következményekkel jár. Az anya, aki nem talált elég időt, hogy a saját szellemi fejlődésén munkálkodjék, aki a saját egyéniségét minden reménységével és akaratával együtt feláldozta, aki lemondott minden önálló cselekvésről, hogy céltalanul és természetellenesen kiterjesztett anyai kötelességeit teljesíthesse, még akkor is a legfontosabb tényező, a gondviselés akar gyermekei életében maradni, amikor azok már nem gyermekek. Meg akarja határozni a sorsukat, azt szeretné, ha azt, amit ő maga nem ért el, gyermeke elérné, a saját ideálját gyermeke életében szeretné megvalósítva látni. Az anya azonosítja magát gyermekével és nem akarja tűrni, hogy az a lény, amelyet második énjének tekint, megváljék tőle és a saját akarata szerint rendezze be életét. Fiainak az a válasza „Mit törödsz vele, hogyan rendezem be az életemet, hisz nekem kell végigélnem”, örökre érthetetlen marad előtte.

Az ifjú emberre nézve ez a gondoskodó szeretet elviselhetetlen kényszerré válik. Rendesen más célt akar elérni, mint amelyre a szülei törekedtek, mert a világ haladásában tudvalevőleg nem áll meg. Ebből végnélküli egyenlenségek támadnak, amelyek alatt mindketten egyformán szenvednek. A szülők a gyermekek hálátlanságát, a gyermekek a szülők zsarnokságát okolják és volta képen mindkettőjüknek igazuk van.

Ennek a háborúságnak nem lehet végét vetni, mert ki mondhatná egy anyának, – a családi események mindig őt érintik leginkább – ki mondhatná neki:

„Szabadjára kell bocsátanod a gyermeket, akinek egész egyéniségedet, egész lényedet feláldoztad és egyedül kell végigélned az életedet.” Amikor még fiatal volt és elég erős ahhoz, hogy új életcélt tüzzön maga elé, minden gondolatát és cselekedetét kizárólag a gyermekének kellett áldoznia, most pedig öreg korában nincs már elég energiája és frissége ahhoz, hogy új kört nyisson az érdeklődésének és így gyermekével az élete tartalmát is elveszíti. A fiatalság azonban a maga ura akar lenni és azon az úton haladni, amelyet a legszebbnek tart, – tekintet nélkül az öregek bölcs előrelátására. Hangoztatják, hogy legelső kötelessége mindenkinek, a saját egyéniségét kifejleszteni, de nem gondolják meg, hogy anyjuknak ezt ő miattuk el kellett felejtene. Ha egészséges önzésükben elég bátrak a fiatalok ahhoz, hogy eltávolodjanak a szülői körtől, akkor az anya élete üressé, céltalanná válik, olyan oszlop lesz, amelynek nincs már mit támogatnia.

Az a kérdés már most, hogy ez a tragédia egyike-e azoknak, amelyek elkerülhetetlenül velejárnak az élettel, vagy hogy sok más szenvedéssel együtt ezt is magamagának idézi-e elő az ember, aki azután cselekedeteinek következményeit a világ meg nem változtatható rendjének tekinti. Az egész konfliktusnak abban rejlik a gyökere, hogy a gyermekek ápolása és gondozása éveken át igénybe veszi az anya minden idejét. Vajon tényleg szükséges-e a gyermekeknek ez az aggódó gondozása testi-lelki egészségük védelmezéséhez, vagy jobb volna talán rájuk nézve, ha ebből a melegházi atmoszférából kikerülnének? Úgy látszik, hogy igen, mert látjuk más körben, – gondoljunk például a parasztkra – hogy a gyermekek sokkal korábban válnak önállókká, anélkül, hogy ennek testi vagy lelki épségük kárát látná. Megszokják kezdetől fogva, hogy bizzanak önmagukban és viseljék a felelősséget minden cselekedetükért.

Nem is inti az anya százszor a gyermeket, hogy óvakodjék a legnyilvánvalóbb veszedelemtől; a gyermekek szabadon nőnek fel és maguktól megtanulják, hogy mennyire mehet a bátorságuk. A serdülő fiú felmászik a fára és anyjának eszébe sem jut, hogy őt ebben megakadályozza. Az ő dolga, hogy mennyire merészkedik, mert – a legvégső esetben – életével játszik. A leánynak magának kell a jó híreről gondoskodnia. Ha nem teszi, annál rosszabb reá nézve. Nem szeretetnélküliség ez, hanem csak elismerése az észszerű igényeknek. Mindenki maga éli végig az életét, a saját felelőssége mellett, nem csupán mint a szülei gyermeke és ez sokkal egészségesebb és természetesebb, mint az ifjú ember féltő gondozása és dédelgetése.

Vagy nagyobbak talán a szoba és az utca veszélyei, mint a szabad természetéi? Több védelemre szorulnak a városi, mint a falusi gyermekek? Vagy talán intelligensebbek az utóbbiak? Bizony úgy látszik, hogy így van, hiszen a kisvárosi csemeték oly ügyetlenek és önállótlanok, hogy a legkisebb nehézségnél sem tudnak magukon segíteni. Természetesen, mert hiszen akinek nem kell szaladnia, az sohasem lesz gyorslábú. A gondos szülők minden nehézséget eltávolítanak az útból, mindent berendeznek és előkészítenek a gyermek számára, akinek semmi egyéb dolga nincs, mint szótfogadni a „mamának”. Ha azután az élet követelésekkel lép fel, amelyek önálló

cselekvést igényelnek, akkor meg van akadva az ifjú ember. Minden keményebb, ridegebb, szigorúbb, mint aminőnek a gyermekkorban látszott és az ifjúság fél életereje rámegy arra az igyekezetre, hogy az életet a maga valóságában megismerje. Hánynak marad ezután még elég ereje az élet nagy küzdelméhez? Ismétlem: Elkerülhetetlen-e ez a szenvedés?

Mindkét konfliktusból csak egy kivezető ösvényt látok: az anyai kötelesség megszorítását. A szociális fejlődés is ide irányul, mert egyre szélesedik az a kör, amelynek az asszonyai kenyérkereseti munkát végeznek. Ebből ered az az egyre sürgetőbb szükség, hogy az anya válláról sok terhet levegyünk; olyan munkákat, amelyeket csak azért rakhattak rá, mert rengeteg volt a szabad ideje. A gyermekeket önállóságra neveljük, tehát tudatában lesznek kezdetől fogva a felelősségüknek, ne tartsuk őket távol az élettől, tehát úgy ismerik meg a világot, amilyen a maga valóságában és bele is találják magukat.

Az anya foglalkozzék a gyermekével oly mértékben, ahogy annak szüksége van rá, ápolja, segítse, óvja, ha rászorul, de ne szentelje az egész életét a beteges, felesleges gondozásnak és aggódásnak, akkor nem lesz többé rabszolgája a gyermekeinek. A gyermekeknek viszont, amikor kilépnek az életbe, nem kell megvívniok a harcot a saját akaratuk és a kötelességszerű háladatosság között. A gyermeki szeretet pedig egy szikrával sem lesz kisebb, ha spontán tiszteleten és rokonszenvben, mint hogyha tartózáson és kötelességen épül fel.

Ha majd ez a felfogás mindenütt érvényre jut, megszűnik az a félelem az anyaságtól, amely ma oly jellemző műveltebb osztályaink egészségtelen viszonyaira. Mert leányaink nem annyira az anyaság fizikai fájdalmaitól, mint inkább a szellemi elsatnyulástól rettegnek. Végre is ma már nem oly könnyen mondanak le a leányok a szellemi foglalkozásról, mint azelőtt.

Fordította: G. J.

SZEMLE.

Női rendelés a betegségélyző pénztárnál. A keleti munkásbetegélyző pénztár tagjai kívánságára új rendelést nyitott nők számára, amelynek vezetője dr. Steinberger Sarolta, a pénztárnak már néhány éve orvosa. A betegségélyző orvoskarának dr. Königsberger Lea gyermekorvos is tagja. A többi betegségélyző még mindig nem alkalmaz női orvosokat.

Hogyan gyűjtenek pénzt az angol választójogi mozgalomra. Az angol nőmozgalomnak az utóbbi években körülbelül 100.000 font sterling állott rendelkezésére. A mozgalmat vezető öt főtestület külön-külön gyűjt. Hogy a mi viszonyaink közt ismeretlen nagyságú összeget hogyan kapják meg, arról évi jelentéseik és tudósításaik érdekes képet festenek. Így pl, a napokban egy nyilvános gyűlésen az elnök adakozásra szólította fel a jelenlevőket. Elsőnek Mrs Mordan jelentkezett. Felajánlotta, hogy ő annyit ad, amennyi a többiek együttes adománya lesz. Néhány perc alatt készpénzben és aláírásban 260 font (6240 K) gyűlt egybe, amihez Mrs Mordan a maga részéről is 260 fontról szóló chequet adott át. Egy gyűlésen 12.500 K! S ilyen gyűléseket napról napra rendeznek.

Háztulajdonosok egyes házaik egész jövedelmét kötik le a választójogi mozgalomnak mindaddig, amíg meglesz a nők választójoga. Mások jószágaik terményeinek meghatározott részét a propaganda-alap javára adják el. A „self-denial week” (önmegtagadási hét) alatt mindent megvonnak maguktól, amit nélkülözhetnek. A megtakarított pénzt az alapnak juttatják. Egy-egy ilyen hét alatt több százezer K gyűlik össze. De nem csak a gazdagok vesznek részt az adakozásban. Mindenki tudja, hogy áldozatokra van szükség és bámulatos leleményességgel találnak ki újabb és újabb adakozási formákat.

Az osztrák nők a jogi fakultás megnyitására. A bécsi egyetem jogi tanárai pártoló véleményt adtak le az osztrák nők azon kérvényére, hogy a jogi fakultást nyissák meg a nők előtt. Minthogy a sajtó is kedvezően nyilatkozik a kérdés mellett, kétségtelen, hogy a közoktatásügyi miniszter meg fogja adni az engedélyt.

A földművespárt a nők választójogáért. Az országos földművespárt augusztus 23-án Balmazújvároson megyegyűlést tartott, amelyre többek közt a feministák egyesületét is meghívta. A napirend első pontja az általános választójog kérdése volt, amelyről dr. Baross Gyula, Achim L. András és Schwimmer Rózsa tartottak előadást. Kimondták, hogy a nőkre is kiterjesztendő általános választójogért a földművespárt a parasztpárttal egyesülten fog elszánt küzdelmet folytatni. A demokráciát és radikalizmust cégerben hirdető pártok példát vehetnének ezen az igazi, becsületos demokrácián.

A dán népegyetemek. A „Politiken” című dán napilap nyomán érdekes statisztikát közöl a „Népművelés” a dán népegyetemekről: Az elsőt 1844-ben nyitották meg s ma már 130 működik áldásosán. Az utolsó évben a hallgatók száma a népegyetemen 6.689 és a földműves iskolában 1.197 volt, az egész ifjúság 31%-a. Ebből a városi ifjúság 6%-ot tesz ki. Az utolsó 20 év alatt körülbelül 116.000 ifjú látogatta a népegyetemet. Eleinte inkább a fiúk jártak a népegyetemekre, az utolsó években azonban már egyenlő volt a nemek aránya. Mintegy 52% jómódú gazdák gyermekei, 27% kisgazdáké és 10 munkásoké. Az egyetemen működő képesített tanárok száma 647, közülük 172 nő.

A női választójog hatása. Az igazi általános, a nőkre is kiterjedő választójog országainak néhány törvényéből készített összeállításból tűnik ki legjobban, hogy a nők politikai befolyása milyen irányban jut elsősorban érvényre. A női választójog törvénybeiktatása óta az itt felsorolt országokban a következő javítások léptek életbe: A nő teljes igénye saját munkájának jövedelmére és szabad rendelkezés saját vagyona felett. Egyenlő örökösödési jog férfi és nő számára és egyenlő bér férfi- és nő munkáért. Mindezek a törvények érvényben vannak a női választójog következő országaiban: Wyoming, Kolorado, Utah, Idaho. Ugyanezen országokban válópöröknél egyforma elbírálás alá esik a férfi és a nő. A nőnek joga van a válást akkor is kérni, ha a férje eltartási kötelességét rosszindulatból nem teljesíti. A család vagyonának vagy jövedelmének egy része a feleség és a gyermekek javára minden hitelezővel

és foglalkással szemben biztosítva van. A gyermekvédelem terén ez a négy állam egészen rendkívüli haladást mutat. Mindenütt ingyenesek a gyermekkertek és népiskolák, de még a tankönyvek is; gyermektörvényszékek és „probation offices” működnek, a 14 éven aluli gyermekek munkája tilos és az iskolaköteles kor határa Utahban és Wyomingban a 16 év. A védelmi kor mind a négy államban 21 év. Minden nyilvános intézetben, amelyben nők és gyermekek is laknak, orvosnők és női bizalmi egyének vannak alkalmazva. Kiskorúaknak nem szabad szeszes italt adni, a dohányzás pedig 18 éven aluli korban tilos. Ebből a kis összeállításból világosan kiténik, hogy a nők politikai befolyásukkal mindenekelőtt a szociális állapotokon igyekeznek javítani, és hatalmukat főleg a gyermekek, a jövő generáció javán használják.

A vasárnapi munkaszünet revíziója. Eddig legalább a papíroson volt meg a vidéki magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak vasárnapi munkaszünete. A szociális alkotás lejtőjén felfelé haladó kereskedelmi kormány azonban most már a papíroson is eltörölte ennek a jognak a felét. Mert csak a Magántisztviselők Lapja és a Kereskedelmi Alkalmazottak Lapja lehet olyan naiv, hogy a hétköznapi szabad félnapot másnak nézi, mint fából való vaskarikának. Hogyan multhat Szierényi, ha az alkalmazottak lapjainak hálazengéseit olvassa! A Nőtisztviselők Országos Egyesülete erélyes akciót indít a vasárnapi munkaszünet megcsorbítása ellen és annak radikális biztosításért.

Művészek a nők választójoga érdekében. Angolországban a választójogi mozgalom a legnagyobb munkafelosztáshoz jutott már, úgy hogy pl. külön művészegyesület is alakult, tisztán a nők választójogának a propagálására. Festők plakáttervekkel, zászlódíszek, jelvények, teremdekorációk, apró röpivekre szánt rajzokkal, írók szócikkek, szépirodalmi irányművek, versek, szatirikus röpivek, színdarabok, előadások, dalszövegek megírásával, zenészek alkalmi dalok, indulók és egyéb zeneművek írásával, színésznők alkalmi darabok előadásával, stb., stb. segítik népszerűsíteni azt a mozgalmat, amely Angolországban feltétlenül legrövidebben célhoz jut. A suffragistek között vannak: Edward Carpenter, Augustine Birrel, Bernard Shaw, H. G. Wells, Izrael Zangwill, Jerome K. Jerome, C. Graham, George Meredith, John Morley, Granville Barker, Gilbert Murray, Olive Schreiner, Sarah Grand, Beatrice Harraden, Vernon Lee, Elizabeth Robins, Cicely Hamilton, May Sinclair, stb., stb. Dániában, Hollandiában és Németországban is sok művésznő áll a választójogért küzdők első sorában.

Különféle hírek. Worms városa a kátsfelügyelőségét szervezett. Vezetőjéül 2600 márka fizetéssel egy nőt alkalmazott. – London egyik kerületi hatósága elhatározta, hogy az élelmiszerhamisítás ellenőrzésére nőket alkalmaz. – A nyilvános munkák minisztere Ausztriában elrendelte, hogy a bécsi grafikai tanintézet nőket rendes tanulóknak felvegyen. – A bécsi könyvkötészeti és bördízmunka tanintézet nőtanulókat ugyanolyan feltételek mellett vesz fel, mint férfiakat. – Driesen német városban Kolatschnig kisasszony, aki egy sörgyári akadémián kitüntetéssel vizsgázott, átvette az ottani sörgyár vezetését. – Zürichben egyetemi hallgatók akadémiai egyesületet alakítottak a nők választójoga érdekében.

Ügyvezetőség:
VI., Kemnitz-ú. 19.
Pénztáros:
HELLERNÉ BOLBERITZ GEORGINA
V., Arany János-ú. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagsági díj tetszés szerint; legalább évi 6 korona.

**GYAKORLATI
TANÁCSADÓ**
V. ker., Mária Valéria-
utca 12., II. em.
Pénteken este 6-8-ig.

Politikai propaganda-alapunk javára újabbban befolyt:

Kozma Samuné	10.-
Schwimmer Rózsa gyűjtőivén:	
Amsterdami gyűjtés maradéka	12.-
Fazekas Ármin	10.-
Halász Manó	10.-
Gerstl Josefín. Temesvár	25.-
Hermine Lesser. Charlottenburg.	10.-
Gábor Bertalan	10.-
Dr. Hatvány Lajos	50.-
Dr. Thuróczy Siegfried	10.-
Egy pécsi ismeretlen adakozó	50.-
-1- -1- (2-ik adomány)	32.-
Dr. Márkus Dezső	10.-
Dr. Spitzer Gyuláné, Nagytapolcsány	20.-
Pünkösty Böske	5.-
Szirmai Oszkárné	30.-
Szegvári Sándorné	10.-
Sulyok Ylda	10.-
Összesen	314.-
Aug. 1-ei kimutatásunk	317.-
Összesen	631.-

Tagtársak! Nagy összegekre van sürgős szükségünk! Nem egyesületi adományt kérünk: a legfontosabb eszközünk megszerzéséről. a választójogunk kivívásáról van szó. Országos agitációnk elősegítésére mindenki adjon. nemcsak amennyit könnyen nélkülözhet. hanem amennyit a nagy ügy óriási fontosságára való tekintettel áldozni morális kötelessége. Tessék az idén multságokról lemondani, a toilettére szánt összegek egy részét megtakarítani. A kereső nők vegyenek példát a munkásságon, amely jövedelmének meghatározott részét áldozza a választójogi alapra. Nem elég, ha lelkesedünk, nem elég, ha kívánjuk a nők választójogát: cselekednünk is kell érte. Pénzre van szükségünk: sürgősen, nagy összeggel! Járuljon hozzá ügyünknek minden barátja!

TAGGYŰLÉS.

Szeptember 16-án, szerdán d. u. 6 órakor egyesületünk helyiségében taggyűlést tartunk, amelyen beszámolunk a nyári agitációról és megállapítjuk a téli munkaprogrammot.

Elvárjuk, hogy tagtársaink nagyszámmal részt vesznek e fontos munkában.

A politikai bizottság felkéri mindazokat a tagtársakat, akik a közelgő nagy poli-

tikai agitációban részt akarnak venni, hogy jelentkezzenek munkára az egyesület irodájában. Óriási munka vár ránk, sok munkatársra van szükségünk. A bizottság 11-én d. u. 6 órakor ülést tart, amelyen úgy a régi, mint az újonnan jelentkezett tagok okvetlenül jelenjenek meg.

Temesvári taggyűlés. Temesvári tagtársaink szept. hó 7-én taggyűlést tartanak. Helyét és idejét külön meghívóban közöljük.

Mrs Chapman-Catt. Nagy vezérünk ezúttal hosszabb időt szentel nekünk. Már szeptember végén Budapestre érkezik. Itt 1-én tart előadást. 3-án Szombathelyen, 5-én Pécsen, 7-én Nagyváradon, 8-án Aradon. 9-én Temesvárott. 11-én Budapesten és 13-án Nyitrán. Ezen a programmon esetleg még változtatunk.

Aki idei tagdíját még nem fizette meg, küldje be a pénzt haladéktalanul posta-utalványon. Egyesületünk rendkívüli pénzforrásokra van utalva, természetesen, hogy a rendszer jövedelmére legbiztosabban számít. Ne várja senki a pénzbeszedőt!

Szónokokra, előadókra van szükségünk! Amint mozgalmunk jobban terjed, mind nagyobb szükségünk van szónokokra, akik úgy a fővárosi, mint a vidéki propagandában résztvennének. Készséggel rendezünk retorikai tanfolyamot, amelyre azonban csak azok jelentkezzenek, akik tényleg gyakorlatilag ki akarják képezni magukat, akik tehát az órákra pontosan el akarnak járni és a gyakorlatokban állandóan résztvenni. Jelentkezéseket elfogad az iroda.

A földmivéspárt Balmazújvároson megyegyűlést tartott, amelyen egyesületünk is képviseltette magát. A gyűlés legkimerítőbben tárgyalt kérdése az általános választójog volt, amelyet egyhangúan a nőkre is kiterjesztendőnek követelt a nagyszámú gyűlés. Ez alkalommal Achim L. András, a parasztpárt vezére is hangsúlyozta, hogy pártja nemcsak programjában vallja, hanem minden agitációjában is hangsúlyozza, hogy küzdelme a nőkre is kiterjedő választójogért folyik. Örömmel konstatáljuk, hogy a földmives proletariátus őszintebben és becsületesebben száll síkra a nők jogaiért, mint az ipari proletariátus, amelynek asszonyai későn ébrednek majd mulasztásuk tudatára.

Vidéki agitáció. Amellett az alkalmi propaganda mellett, amit tagtársaink a nyaralókon, fürdőhelyeken folytattak, egyesületünk direkt propagandával is iparkodott a vidéket eszméinknek és egyesületünknek megnyerni. Engel Berta és Schwimmer Rózsa tagtársaink augusztusban Pozsony, Pöstyén, Arad és Brassó feministaival kerestek személyes összeköttetést. Kérjük mindazokat a tagtársakat, akiknek bármely vidéki helységben ismerősük vagy rokonuk van, akinél ügyünk iránt némi érdeklődés feltételezhető, adják meg a címeket, hogy nyomtatványok küldésével megkíséreljük az illetőket tagokul megnyerni.

Külön meghívókat és értesítéseket nem küldünk.

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE HIVATALOS ÉRTESEIT.

Postatak. 17764.
TELEFON 80-75.
Egyesületi helyiség:
VI., Andrásy-út 83.

Tisztelt Tagtárs!

Tudásunk egyik leghathatósabb eszközünk abban a harcban, amelyet helyzetünk javítása érdekében vívunk.

Egyesületünk a szaktudás gyarapítása érdekében nagy áldozatok árán tart fenn 11 év óta továbbképző szaktanfolyamokat, melyek most szept. elején nyílnak ismét meg.

Tantárgyak: Magyar- és német gyorsírás, könyvvitel, gépírás, német, angol és francia nyelv. Az egyes tanfolyamok külön-külön is látogathatók.

A tanítás a könyvviteli és gépírási tanfolyamok kivételével az esti órákban van, hogy ezeket az elsőrendű szakterők által vezetett tanfolyamokat állásban levő tisztviselők is igénybevehessék,

Minden tagtársunk ide iratkozzék, ha tanulni akar, mert itt bizonyos, hogy nem anyagi érdekek, hanem az az iparkodás vezet a tanfolyam intézőit és tanerőit, amely egyesületünk egész működésének alapja.

Ismerőseit, akik pályánkra akarnak lépni, csakis ide utasítsa; mi majd lelkiismeretesen megállapítjuk, hogy a pályára képezhető-e, eredményeket várhat-e a pályánkon. Aki tanulni akar, ne késsen, iratkozzék be e hó 10-ig. Retorikai tanfolyamot is tartunk. Jelentkezéseket elfogad a titkárság.

ÖSSZEJÖVETELEK SZEPTEMBER HAVÁBAN.

Minden szerdán este ½9 órakor a budai Várkert-kioszkban (Várkert-rakpart).

10-én, csütörtök este 7 órakor az egyesület helyiségében

TAGÉRTEKEZLET.

Tárgya: a 36 órai vasárnapi munkaszünet.

KIRÁNDULÁSOK: 6-án, vasárnap Szentendre – Pilis-Szent-László – Visegrád. Indulás reggel 7.50 órakor a Pálffy-téri h. é. vasúti állomásról. Visszatérés hajón. Útiköltség 1 K 80 f.

20-án, délután Farkasvölgy, Makkos-Mária. Találkozás d. u. 2 órakor a déli vasút előtti villamos-átszállónál. Útiköltség 60 fillér.

Bizottsági ülések:

KÖNYVTÁR-BIZOTTSÁG: Szombaton, szeptember 5-én este ½8 órakor az egyesületben.

TAGSZERZŐ-BIZOTTSÁG: Szerdán, szept. 9-én este 9 órakor a Várkert-kioszkbell összejövetelen.

ÜDÜLŐTELEP-BIZOTTSÁG: szept. 19-én, szombaton este ½8 órakor az egyesületben. Erre az ülésre szíveskedjenek mindazok eljönni, akik a lellei telepen tartózkodtak.

Külön meghívókat összejöveteleinkre nem küldünk. Kérjük tagtársainkat, hogy mindenkor pontosan jelenjenek meg.

Üdülőtelep: Szeptember 1-től, 15-ig még van hely az üdülőtelepen, melyen a lakást, fürdőt és gyógydíjat az egyesület fizeti. Napi ellátás 3 K. Reméljük, hogy a szeptember alkalmasabb lesz a pompás balatoni fürdők használatára, mint az elmúlt augusztus volt. Aki az üdülőtelepet igénybe akarja venni jelentkezzen sürgősen.

Adományok. Üdülőtelepünk javára újabban az üdülőtelepről hazaérkezett Deutsch Mariska, Schmith Izabella, és Grossman Aranka 10-10 koronát, Vrassich Matild tagtársunk pedig az egyesület céljaira 4 koronát adományozott. Leipnik Flóra és Erzsi és Ristic Uona befizetési lapokat gyűjtöttek. További adományokat köszönettel fogadunk sőt kérjük tagtársainkat, gyarapítsák egyesületünk jóléti alapjait.

Augusztusi krónika. Az elmúlt hónapban az iroda és a tisztikar munkásságát a folyó ügyeken kívül főleg az őszi és téli munkaprogram előkészítése foglalta le. A tisztikar a hónap folyamán ismételt összejött és áttanulmányozta az ipartörvény tervezetnek a magánalkalmazottakra vonatkozó fejezeteit. Választmányunk is ülésezett egyszer az elmúlt hónapban, ez alkalommal 48 új tagot vett fel. Foglalkozott választmányunk a magánalkalmazottak egyesületeinek tervbe vett fúziójával is és kimondta, hogy szükségesnek és előnyösnek látván az egyes egyesületekben rejlő erő összpontosítását, elvben hozzájárul egy oly láziéhoz, amely az magánalkalmazottak összes egyesületeit egy nagy szövetségbe tömöríti. Vidéki fiókegyesületek szervezésére Aradon, Brassón és Pozsonyban tettünk kezdeményező lépéseket. Remélhetőleg hamarosan lesz alkalmunk a kész új szervezetekről beszámolni.

Pécs, Nagyvárád és Szombathely figyelmébe.

Alapszabályaink szerint a központi egyesület minden választmányi ülésre, taggyűlésre és egyéb értekezletre vagy összejövetelre meghívandó és pedig oly időben, hogy – amennyiben szükségesnek látja – képviselőjét kiküldhesse.

Nagyvárád: Nem küldött tudósítást.

Vidéki főkegyesületeink tagjaihoz!

Értesülésünk szerint a főkegyesületek törekvéseinek nagy akadályát képezi az az évszázados előítélet, hogy leányok az esti órákban nem mehetnek egyedül haza a tanfolyamokról. Ez az egyetlen akadálya annak, hogy az oly végtelenül szükséges továbbképző tanfolyamokat a vidéki tagtársak is igénybe vehessék.

Erre vonatkozólag ezúttal csak a következőket mondjuk: Azokkal szemben, akik azt állítják, hogy fiatal leány nem mehet végig este egyedül az utcán, bátran kérdezhetjük, vajjon rendelkezésre bocsájtyák-e azok, akik őket ezért megszólják, családjuk tagjait vagy cselédségüket a hazakisérés céljára?

Ideje végre, hogy ezekkel a minden alapot nélkülöző előítéletekkel végezzünk és önérzetesen nézzünk szembe az egyedül hazamenés állítólagos rémével.

Nincs alkalmunk itt bővebben kifejteni, hogy milyen nagy tudatlanságra, a mai viszonyok minő félreismerésére mutat az ilyen megszólás. Vajjon abban a korban élünk-e ma, amikor a nő dédelgetett eltartott lény, vagy abban a korban, amikor a leánynak gondoskodnia kell önmaga, gyakran családja fenntartásáról, sőt esetleg fiútestvérei kiképzéséről is? Lehet-e a mai viszonyok között, amikor a leány már zsenge korban a szülői házon kívül keresi a kenyerét, arról szó, hogy nem mehet végig este egyedül az utcán, amikor tanulmányai megszerzése ezt szükségessé teszik, amikor annak a szaktudásnak a megszerzéséről van szó, amely legerősebb fegyvere a létért való küzdelemben és legerősebb támasza erkölcsi téren is.

A gazdasági függetlenség sokkal jobban megvédi a nőt, minden kísértéssel szemben, mint a leggondosabb felügyelet.

Legyünk önérzetesekek, magyarázzuk meg azoknak, akik nem tudják, hogy a megváltozott gazdasági viszonyokban keresendő a női munka mind nagyobb térfoglalása és ezek a megváltozott viszonyok, szaktudásunk folytonos fokozását teszik kötelességünké. Magyarázzuk meg nekik, hogy mi nem tanulhatunk nappal, mert akkor kenyér után járunk, hogy nekünk erre a célra csak az az esti idő áll rendelkezésünkre, amelyet azok, akik bennünket megszólálnak, többnyire társaságban, mulatozással töltenek.

Kartársak! Budapesten is hangoztatták még 10 esztendő előtt, hogy leánynak nem illik este egyedül végig menni az utcán. Ma kalapot emel mindenki a szorgalmas, önérzetes, másnak terhére nem eső, munkája után járó tisztviselő előtt.

A közfelfogásnak ezt a megváltozását is csak a szervezettség erejével érthettük el. Ennek a szervezettségnek azonban egyik előfeltétele a komolyság, amely az idejüket múlt előítéletektől nem retten vissza. Valamint a szabadságharcot nem lehetett esernyők alatt megvívni, úgy a mi szabadságharcunk, céltudatos szervezkedésünk sem túri meg az önálló munkával ríktó ellentétben álló oltalmazást. Gyenge erkölcsi alapon áll az olyan nő, aki önmagában nem érez elég biztosságot arra, hogy az utca „veszedelmeinek” ellentálljon! Akinek elég önérzete van ahhoz, hogy egész nap a férfiakkal versenyezzék a kenyérért, annak meg kell hogy legyen az igazi erkölcs minden egyéb bátorsága is.

Pécs.

Egyesületünk fejlődésének jele, hogy az elmúlt hónapban is 4 új tag lépett be. Két tagértekezletet tartottunk augusztus havában; az összes tagok jelenléte igen élénkítő tette ezeket az értekezleteket, amelyeken elhatároztuk, hogy szeptember havában megkezdjük a német nyelvtan-tanfolyamot. Határozatba ment továbbá, hogy szeptember 20-tól kezdve kéthetenként vasárnap délelőtt előadásokat rendezünk egyesületünkben. Az első előadásra, szeptember 20-án, d. e. 10 órakor, ez úton hívjuk meg szívélyesen tagtársainkat. Az előadások, melyeket rendes és pártoló tagok díjtalanul látogathatnak, egyesületünk helyiségében (Otthon-palota II. em.) lesznek.

Felhívjuk tisztelt tagtársaink figyelmét továbbá a most kezdődő német nyelvtani tanfolyamra. Iratkozzanak be minél számosabban, hogy a pályánkon annyira szükséges nyelvismeretet elsajátítsák.

KERTÉSZ TERÉZ.

Szombathely.

Az elmúlt hónapban az őszi tanfolyamok előkészítése foglalkoztatott bennünket. E helyen hozzuk a tagtársak tudomására, hogy szeptember 20-án kezdődnek gyorsírási, könyvviteli, német- és angolnyelv! tanfolyamaink, amelyekre a célszerű órend beosztása miatt minél előbb jelentkezzenek a résztvenni óhajtok. Tandíj egy-egy tanfolyamra 10 korona, amely tetszés szerinti részletekben is törleszthető. Tanfolyamainkat már új helyiségünkben kezdhethetjük meg, amennyiben szeptember 15-én beköltözünk a két nagy teremből álló helyiségbe. Felkérem a tagtársakat, hogy az egyesületünk által nyújtott előnyöket igyekezzenek a saját javukra kihasználni és gyümölcsöztetni, nehogy kárba vesszen az áldozat, amit egyesületünk a tagok érdekében hoz. Keressék fel a helyiséget minél gyakrabban és jelentkezzenek a tanfolyamokra minél számosabban. Szeptember 1-től kezdve ismét megtartjuk hetenkint háromszor a hivatalos órát, az ismert napokon, jelentkezéseket akkor fogad el a titkárság.

Tervbe vettük egy tornatanfolyam szervezését is, amelyet a folytonos ülőmunkával foglalkozó tagok érthető örömmel fogadtak. Tornaóra hetenkint kétszer lesz, a jelentkező tagok által választandó időben.

Nyári kirándulásainkat az aug. 2-án tartott n á r a i és a 20-án tartott í r o t t k ö i sétákkal befejeztük, s most ismét a komoly munkához látunk. Kérjük ehhez valamennyi tagtársunk támogatását.

TROMBITÁS ERZSI.

Vidéki értekezletek. Szeptember 6-án d. e. 10 órakor Temesvárott a Magántisztviselők Egyesületének helyiségében, szeptember 7-én d. u. 3 órakor pedig Aradon az Aradi Magántisztviselők Egyesülete helyiségében tartunk nótisztviselő értekezletet,

Az egyesületek tagjai mindenkor elsősorban a hivatalos közleményeket olvassák el!

IRODALOM.**BEÉRKEZETT ÚJ MŰVEK:***

Dr. Max Lederer: Das Probation System. Wien, Manische Verlagshandlung.

Woman Suffrage in Australia. Published by the International Woman Suffrage Alliance. Ára 20 fillér. Kapható a Feministák Egyesületében.

Grosstadt-Dokumente. Berlin Herrn. Seemann Nachf. Ára kötetenként 1 M.:

Nr. 41. Dr. Magnus N i r s c h f e l d: Die Gurgel von Berlin,

Nr. 49. Alfred Lassau: Gefährdete und verwa-
loste Jugend.

Szántó J. Béla és Tábori Kornél:
Nyomor és bűn a gyermekvilágban. Budapest. Ára
1 korona.

Victor Margueritte: Die Prostituirten, Buda-
pest G. Grimm. Ára 3.60 kor.

Ellen Key: Drei Frauenschicksale, Berlin S.
Fischer. Ára 3.50 M.

* Birálatukat fentartjuk magunknak.

Olvassunk! Senki sem lehet valóban hasznos mun-
kása egy mozgalomnak, ha nem ismeri annak tudományos
alapelveit. Minden művelt embernek el kell olvasnia
PERKINS-GILMAN: Women and Economics
című munkáját, amelynek magyar fordítása a feministák
egyesületében tagok számára 4 K-ért kapható. Bolti ára
5 kor. Néhány példányát az egyesület könyvtára köl-
csön is adja. További olvasmányokat kívá-
n a t r a s z í v e s e n ajánlunk.

A Feministák Egyesületének következő intézményei
állanak a nagyközönség rendelkezésére:

GYAKORLATI TANÁCSADÓ,

V., Mária Valeria-utca 12. kedden és pénteken 6-8-ig,

KÖNYVTÁR,

hivatalos órák ugyanakkor.